

**T.C.
ÜSKÜDAR ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
PSİKOLOJİ ANABİLİM DALI**

**İLKOKUL VE ORTAOKUL ÖĞRENCİLERİNİN GÜNLÜK İNTERNET
KULLANIM SÜRELERİNİN OKUL BAŞARILARIYLA İLİŞKİSİ**

**Nur Sağıroğlu
134102034**

**YÜKSEK LİSANS
TEZİ**

DANIŞMAN: Yrd. Doç. Dr. Alper EVRENSEL

İstanbul – 2015

Gereği için arz olunur.

T.C.
ÜSKÜDAR ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

YÜKSEK LİSANS TEZ SINAV TUTANAĞI

GENEL BİLGİLER

Öğrenci No	: 1341102034
Öğrenci Adı Soyadı	: Nur Sağıroğlu
Anabilim Dalı	: Sosyal Bilimler Enstitüsü
Tez Danışmanı	: Yrd.Doç.Dr. Alper Evrensel
Tezin Başlığı	: İLKÖĞRETİM VE ORTAĞRETİM ÖĞRENCİLERİNİN GÜNLÜK İNTERNET KULLANIM SÜRELERİNİN OKUL BAŞARISIYLA İLİŞKİSİ

TEZ SAVUNMA SINAVI TUTANAĞI

Toplantı Tarihi	: 29.04.2015	Saati	: 10:30
Öğrenci Savunmaya	: ☒ GELDI		
Üniversitemiz Lisansüstü Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliğinin ilgili hükümleri uyarınca tez bilimsel olarak incelenmiş, adayın tez çalışmasını sunmasının ardından, adaya tez çalışması ile ilgili sorular yöneltilmiştir. Yapılan değerlendirmeler sonunda adayın tez çalışmasıyla ilgili aşağıdaki kararı,			
☒ OY BİRLİĞİ ☐ OY ÇOKLUGU			
☐ Yapılan savunma sınavında adayın başarılı bulunması sonucunda tez KABUL edilmiştir.			
☐ Yapılan savunma sınavı sonucunda tezin DÜZELTİLMESİ için ay EK SÜRE verilmesinin Enstitü Müdürlüğüne önerilmesi kararı alınmıştır. (en fazla 3 ay)			
☐ Yapılan savunma sınavının sonucunda tezin REDEDİLMESİ kararı alınmıştır.			
Savunmada Tezin Başlığı	: ☒ Değişmedi.	☐ Değişti.	
Tezin Yeni Başlığı	:		
Öğrenci Savunmaya	: ☐ GELMEDI		
Üniversitemiz Lisansüstü Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliğinin ilgili hükümleri uyarınca yukarıda belirtilen tarih ve saatte Tez Savunma Jürisi toplanmış ancak ilgili öğrenci savunma sınavına gelmemiştir. Adayın tez çalışmasını Jüri önünde sunmadığı için yapılan değerlendirmeler sonunda adayın tez çalışmasıyla ilgili aşağıdaki kararı,			
☐ OY BİRLİĞİ ile REDEDİLMİŞTİR.			

ile almıştır.

Tez Sınavı Jürisi	Unvanı, Adı Soyadı	İmza
Başkan	Yrd.Doç.Dr. Alper Evrensel	
Danışman Üye	Yrd.Doç.Dr. Ahmet Emre Sargin	
Üye	Yrd.Doç.Dr. Habib Erensoy	
Üye		
Üye		

(Tüm durumlarda jüri üyelerinin tez değerlendirme raporları (form YL-13) gerekir.)

Tarih : 29 / 04 / 2015

Sayı No :

Yukarıda kimlik bilgileri belirtilen ve Anabilim Dalımız Yüksek Lisans Programı öğrencisinin Tez Savunma Sınav Tutanağı ve eklerinin Enstitü Yönetim Kurulunda görüşülmesi hususunda bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.

.....
Anabilim Dalı Başkanı

Not : Bu forma orijinal raporlar (bir nüsha) eklenecektir.

YEMİN METNİ

Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum “İlkokul ve Ortaokul Öğrencilerinin Günlük İnternet Kullanım Sürelerinin Okul Başarılarıyla İlişkisi” adlı çalışmanın, tarafımdan, bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın yazıldığını ve yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanılmış olduğunu belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

Tarih

29/04/2015

Nur SAĞIROĞLU

İmza

ÖZET

SAĞIROĞLU, Nur, Yüksek Lisans, İstanbul, 2015

İlkokul ve Ortaokul Öğrencilerinin Günlük İnternet Kullanım Sürelerinin Okul Başarılarıyla İlişkisi

Araştırma ilkökul ve ortaokul öğrencilerinin günlük internet kullanım sürelerinin okul başarılarıyla ilişkisi hakkında bilgi edinmek amacıyla düzenlenmiştir. Bunun için 2014-2015 eğitim-öğretim yılında Uşak ilindeki 4 okuldan 192 öğrencinin annesine ulaşılmıştır. Araştırmaya katılan 192 öğrencinin 97'si (%50.5) kız, 95'i (%49.5) erkektir. Araştırmada sıfırdan ona kadar sıralanmış sayılardan oluşan bir çizelge üzerinden okul başarısını değerlendiren bir form ve kişisel bilgi anketi kullanılmıştır. Bu materyal sınıfın öğretmeni vasıtasıyla annelere ulaştırılmıştır. Verilerin analizi Sosyal Bilimler için İstatistik Paket Programı'nın (SPSS) 22.0 sürümü ile yapılmıştır.

Değerlendirme sonunda öğrencilerin günlük internet kullanım sürelerine göre okul başarı puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Ancak literatürle uyumlu olarak çocukların sınıf düzeyleri ve yaşları arttıkça internet kullanım sürelerinin arttığı ve babanın eğitim düzeyi ile öğrencinin okul başarı puanı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu bulunmuştur.

İnternetin kullanım alanları çok çeşitli olmakla birlikte eğitimde kullanılması geleneksel öğrenmeden sıyrılıp yaşam boyu devam eden bir eğitim imkanı sağlamaktadır. İnternetin bu özelliğinden faydalanmak için özellikle çocuklara okuryazarlık becerileri kazandırılmasının önemli olduğu görülmektedir. İnternetle ilgili alan yazında sıklıkla araştırılan bir diğer konu internet bağımlılığı ya da problemlerli internet kullanımıdır (PİK). Kavramla ilgili netlik olmadığı için çalışmada hem PİK hem de internet bağımlılığı kavramları birlikte kullanılmıştır. Diğer bağımlılık türlerine göre daha erken yaşlarda başlaması, ülkemizin genç nüfus oranı ve teknolojinin gelişme hızı düşünüldüğünde alanda çalışanların bu durumla sıkça karşılaşması beklenmektedir. Dolayısıyla ileriye yönelik daha kapsamlı bilgi verecek araştırmaların yapılması önerilmektedir.

Anahtar Sözcükler: İnternet, İnternet kullanım süresi, Okul başarısı, PİK

ABSTRACT

SAĞIROĞLU, Nur, Post Graduate, İstanbul, 2015

The Relation Between School Successes and Internet Usage Periods of Primary and Middle School Students

The purpose of the research is to provide information on the relation between school successes and Internet usage periods of primary and middle school students. For this purpose, mothers of 192 students from the city of Uşak in 2014-2015 education period are reached. The total number of participants is combined by 97 girls (%50.5) and 95 boys (%49.5) out of 192. In the research, two materials are used that a form evaluating school success based on a chart with numbers from 0 to 10 and a personal information questioner. These materials are transmitted to mothers by the teacher of class. The data analyzed via 22.0 version of Statistic Package Program for Social Sciences.

In the end of the evaluation, statistically, any significant relations among school success points depending on daily Internet usage periods of student cannot be found. However, it is found that the Internet usage periods increase as long as the ages and class levels of students increase with harmony of literature. The fathers level of education between the student achievement scores of the school as a statistically significant difference has been adopted.

As well as the usage areas of Internet are various, using Internet in education provides a continuous lifelong education by avoiding traditional learning style. It seems that it is significant to improve students' literacy skills in order to get benefits from this feature of Internet. The other topic, which is frequently research, in the literature of Internet is Internet addiction or problematic Internet use (PIU). Since there is no clarity about the concept, the both PIU and Internet addiction is used in the study. When it is considered that it starts in younger ages comparing to other addictions, the young population rate of our country and the development speed of technology; it is expected for people, who study in the area, to encounter this situation. Therefore, it is recommended that there must be anticipatory studies giving situation. Therefore, it is recommended that there must be anticipatory studies giving information that is more comprehensive.

Key Words: Internet, Internet usage period, School success, PIU

İÇİNDEKİLER

Sayfa No

Tez Savunma Sınav Tutanağı.....	i
Yemin Metni	ii
Özet.....	iii
Abstract.....	iv
İçindekiler	v
Kısaltmalar Dizini	vii
Şekiller ve Tablolar Listesi	viii
Önsöz	ix
1. GİRİŞ	1
1.1.İnternet ve Tarihçesi	1
1.2.Dünyada ve Türkiye’de İnternet Kullanımı	2
1.3.Çocukların İnternet Kullanımı.....	3
1.3.1. Olumlu ve Olumsuz Etkileri	3
1.3.2. Risk ve Tehditler.....	4
1.4.Teknolojik Okuryazarlık	5
1.4.1. Teknolojik Okuryazarlık Nedir?	5
1.4.2. Çocuklarda Teknoloji Okuryazarlığı	8
1.5.İnternet Bağımlılığı/Problemlili İnternet Kullanımı.....	10
1.5.1. İnternet Bağımlılığı Nedir?	11
1.5.2. İnternet Bağımlılığının Etki Ettiği Alanlar	14
1.6.İnternetin Eğitimde Kullanımı.....	15
1.7.Çocukların İnternet Kullanma Amaçları	17
1.8.Akademik Başarı	18
1.9.Gelişimsel Özellikler	20
1.9.1. Çocukluk Yıllarında Gelişimsel Özellikler.....	20
1.9.2. Ergenlikte Gelişimsel Değişmeler	21
1.10.Çalışmanın Amacı ve Önemi	22
2. YÖNTEM	24
3. BULGULAR	25
3.1.Katılımcıların Demografik Özellikleri	25
3.2.Öğrencilerin Okul Başarı Puanı İle İlgili Bulgular.....	28
3.3.Öğrencilerin ve Annelerin İnternet Kullanım Süresiyle İlgili Bulgular	33
4. TARTIŞMA	38

KAYNAKÇA	45
EKLER	53
Ek-1: Okul Başarısı Değerlendirme Formu	53
Ek-2: Kişisel Bilgi Anketi.....	54

KISALTMALAR

- BT: Bilişim Teknolojileri
BTK: Bilişim Teknolojileri ve İletişim Kurumu
DSM: Ruhsal Bozuklukların Teşhis ve İstatistiği El Kitabı
ETS: Eğitim Testleri Servisi
EU KIDS ONLINE: Avrupa Çevrimiçi Çocuklar Projesi
FATİH: Fırsatları Artırma ve Teknolojiyi İyileştirme Hareketi
ITEA: Uluslararası Teknoloji Eğitim Derneği
PİK: Problemlı İnternet Kullanımı

ŞEKİL VE TABLOLAR LİSTESİ

Sayfa No

Şekil 1. Bilgi Teknolojileri Okuryazarlığı Becerileri Modeli	7
Şekil 2. Öğrencilerin İnternet Kullanım Sürelerine Göre Okul Başarılarının Dağılımı	29
Şekil 3. Annelerin İnternet Kullanım Süresine Göre Öğrencilerin Okul Başarılarının Dağılımı.....	30
Tablo 1. Bilgi İletişim Teknolojileri Becerileri.....	6
Tablo 2. Goldberg'in İnternet Bağımlılığı İçin Tanı Kriterleri.....	11
Tablo 3. Young'un İnternet Bağımlılığı İçin Tanı Kriterleri	12
Tablo 4. Öğrencilerin Sınıflara Göre Dağılımı	25
Tablo 5. Ailelerin Demografik Özellikleri.....	27
Tablo 6. Öğrencilerin Günlük İnternet Kullanım Süreleri	28
Tablo 7. Öğrencilerinin İnternet Kullanım Sürelerine Göre Okul Başarı Puanları.....	28
Tablo 8. Annelerin Günlük İnternet Kullanım Süreleri	29
Tablo 9. Annelerin İnternet Kullanım Sürelerine Göre Çocukların Okul Başarı Puanları	30
Tablo 10. Öğrencilerinin Çeşitli Parametrelere Göre Okul Başarı Puanları	31
Tablo 11. Ebeveynlerin Eğitim ve Çalışma Durumlarına Göre Öğrencilerin Okul Başarı Puanları	32
Tablo 12. Öğrencilerin Yaşları ile Okul Başarı Puanlarının Korelasyonu.....	32
Tablo 13. Öğrencilerin İnternet Kullanım Sürelerine Göre Yaş Ortalamaları.....	33
Tablo 14. Öğrencilerin Cinsiyete Göre İnternet Kullanım Süreleri	34
Tablo 15. Öğrencilerin Kardeş Sayısına Göre İnternet Kullanım Süreleri	34
Tablo 16. Öğrencilerin Sınıflara Göre İnternet Kullanım Süreleri	35
Tablo 17. Annelerin Çalışma Durumlarına Göre İnternet Kullanım Süreleri.....	36
Tablo 18. Annelerinin Eğitim Durumlarına Göre İnternet Kullanım Süreleri.....	37

ÖNSÖZ

Bilgi/bilişim çağının en önemli parçası olan internet, gelişimini devamlı olarak sürdürmektedir. İnternetin yayılma hızı, ulaşımının kolay olması gibi sebepler her yaştan insanın bunu farklı alanlarda kullanmasını sağlamaktadır. İnternete ulaşan her birey gibi çocuklar için de internet onların dünyayı keşfetmelerini, öğrenmelerini sağlamaktadır. İlköğretim çocuklarının interneti daha çok oyun amaçlı kullandıkları, yaş büyüdükçe ise çok amaçlı kullanımın- bilgiye ulaşma, oyun ve haberleşme gibi- olduğu görülmektedir. İnternet ile bilgiye ulaşmanın kolaylaşması haliyle öğrenme faaliyetlerini ve dolayısıyla eğitim sistemini etkilemektedir. Riskleri de içinde barındıran internetin çocukların hayatlarının önemli bir bölümünü kaplayan eğitim hayatları ile ilişkisinin nasıl olduğunu, internetin problemlili kullanımını en aza indirmek için neler yapılabileceğini bilmek önemlidir. Bunun için araştırmada ilkökul ve ortaokul öğrencilerinin internet kullanım süreleriyle okul başarıları arasında ilişkinin araştırılması amaçlanmıştır.

Bu süreçte en başından beri yardımını esirgemeyen ve sabırla her aşamasında destek olan sayın tez danışmanım Yrd. Doç. Dr.Alper Evrensel'e, eğitim hayatımın en başında bana geniş ufuklar açan saygıdeğer öğretmenim Ramazan Şentürk'e, bu aşamaya gelinceye kadar bana kazandırdıkları için tüm öğretmenlerime sonsuz teşekkür ederim.

Verileri topladığım okullarda bana yardımcı olan tüm yöneticilere, çalışanlara ve öğretmenlere teşekkür ederim.

Tez sürecimi tamamlamamda manevi desteğini her zaman hissettiğim ve yardımlarını esirgemeyen arkadaşlarım Betül Bardakçı'ya, Elif Ecem Çelik'e, İrem Tekin'e ve tüm arkadaşlarıma teşekkürlerimi sunarım.

Emekleri ödenemeyecek olan anneme, babama ve ablama sonsuz şükranlarımı sunarım.

1. GİRİŞ

1.1. İNTERNET VE TARİHÇESİ

Toplumlar ve bilim adamları yaşadığımız 21.yüzyılın bilgi çağı olduğunda hemfikirdirler. Bilgi çağı diye adlandırılan bu dönemle birlikte bilgi teknolojileri hızla gelişmektedir (İşman 2011). Bu teknolojinin en önemli parçası olan bilgisayar ve internet kullanımı da bu gelişmeyle paralel olarak yaygınlaşmaktadır.

İnternet, birbirine bağlanmış bilgisayarlar sayesinde tüm dünyaya yayılmış küresel bir ağıdır (Bayzan, Özbilen 2011) ve internet terimi *International Network* kelimelerinden oluşturulmuştur.

Tüm dünyaya yayılmış bu ağın tarihçesine bakılacak olursa ilk ortaya çıkışı Amerikan Federal Hükümeti Savunma Bakanlığı'nın araştırma ve geliştirme kolu olan 'Savunma İleri Düzey Araştırma Projeleri Kurumu'na (DARPA-Defence Advanced Project Research Project Agency) dayanmaktadır. Bakanlık 1969 yılında bilgisayar bilimlerini ve askeri araştırma projelerini desteklemek için ARPANET adında bir ağ oluşturmuştur. Bu ağ daha sonra başka üniversite ve araştırma projelerinin bilgisayarlarını da içine alarak büyümüştür. İnternetin halka açık hale gelmesi ise 1989 yılından sonrasında bulmuştur (Orta Doğu Teknik Üniversitesi Bilgi İşlem Daire Başkanlığı 2005).

Türkiye'de internetin tarihçesine bakılacak olursa ilk geniş ağın 1986 yılında bazı üniversiteler ve akademik kuruluşlar arasında kurulduğu bilinmektedir. Bu ağın ihtiyaçlara cevap verememesi üzerine 1991 yılında Ortadoğu Teknik Üniversitesi (ODTÜ) ve Türkiye Bilimsel ve Teknoloji Araştırma Kurumu (TÜBİTAK) internet teknolojileri kullanan yeni bir ağın kurulması yönünde çalışmalara başlamıştır. Çalışmalar sonunda nihayet 1993 yılında ODTÜ Bilgi İşlem Daire Başkanlığı'nda Türkiye'nin ilk internet bağlantısı gerçekleştirilmiştir. 1994 yılında Ege Üniversitesi, 1995 yılının farklı aylarında Bilkent Üniversitesi ve Boğaziçi Üniversitesi, 1996 yılında da İstanbul Teknik Üniversitesi bağlantı gerçekleştirmiştir (Çakır ve Topçu 2005). 1998

yılında Türkiye'deki internet kullanıcı sayısının ortalama 450.000 olduğu görülmektedir (Bayzan, Özbilen 2011).

Bu ağ başta daha çok iletişim ve bilgiye ulaşmak için kullanılsa da sonradan kullanım amaçları çok genişlemiştir. Bilgiyi paylaşma, iletişim kurma/haberleşme, eğitim-ders-araştırma, satış ve bankacılık işlemleri, haber okuma, çevrimiçi oyunlar ve bahis oynama gibi pek çok amaç için kullanılmaya başlanmıştır (Karaca 2007; Gürcan, Özhan ve Uslu 2008).

1.2. DÜNYADA VE TÜRKİYE'DE İNTERNET KULLANIMI

Bilgisayar ve internetle ilgili yapılmış araştırmalar yıllar içinde bu teknolojinin kullanımıyla ilgili artışı gözler önüne sermektedir. Dünyada 2014 yılının yarısı itibariyle toplam internet kullanıcı sayısının 3 milyarı geçtiği görülmektedir. Kıtalarla göre bakıldığında Asya'da kullanıcı sayısı 1 milyar 300 bini, Avrupa'da 582 milyonu, Latin Amerika'da 320 milyonu, Kuzey Amerika'da 310 milyonu, Afrika'da 297 milyonu, Orta Doğu'da 111 milyonu ve Avustralya'da 26 milyonu geçmiştir. 2000 yılına göre büyüme oranlarında ise ilk sırada Afrika %6,498 ile yer almaktadır. Büyüme oranları Orta Doğu'da %3,303, Latin Amerika'da %1,672, Asya'da %1,127, Avrupa'da %1,112, Avustralya'da %251 iken son sırada Kuzey Amerika %187 büyüme ile yer almıştır (İnternet Kullanıcı İstatistikleri 2014).

Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu'nun (BTK) 3 Aylık Pazar Verileri raporuna göre Türkiye'de 2014 yılının son çeyreğinde toplam internet abone sayısı 41 milyonu geçmiştir. Toplam internet kullanıcı sayısındaki yıllık artış ise %26,6 olarak belirlenmiştir. Türkiye İstatistik Kurumu'nun (TÜİK) Hanelerde Bilişim Teknolojileri Kullanım Araştırması bilgi toplumu istatistiklerine göre (2014) Türkiye'de İnternet'e erişimi olan hane oranı 2004'de %7 iken 2009 yılında %30'a ve 2014 yılı itibariyle %60'a yükselmiştir.

Aynı araştırmada bilgisayar ve internet kullanım oranları 16-74 yaş grubundaki bireylerde sırasıyla %53.5 ve %53.8 bulunmuştur. Bilgisayar ve internet kullanım oranlarının en yüksek olduğu yaş grubu 16-24'tür. Interactive Advertising Bureau (IAB) tarafından yapılan İnternet Ölçümleme Araştırması'na göre (2012) her yaş grubunun

internet kullanımında artış görülmektedir. 12-14 yaş arası internet kullanımı ocak 2011'den aralık 2011'e kadar %7 oranında bir artış göstermiştir. Gürcan, Özhan ve Uslu'dan (2008) aktarıldığı üzere Aile ve Sosyal Araştırmalar Genel Müdürlüğü (ASAGEM) tarafından yürütülen İnternet Kullanımı ve Aile adlı çalışmada çalışmaya katılanlardan internet kullanmayanların %76.7'sini anneler, %22.82'sini babalar oluştururken yalnızca %0.6'sını çocuklar oluşturmaktadır. TÜİK'in 6-15 Yaş Grubu Çocuklarda Bilişim Teknolojileri Kullanımı ve Medya (2013) araştırmasında bu yaş grubunda bilgisayar kullanan çocukların bilgisayarı kullanma yaşı ortalama 8; internet kullanmaya başlama yaşı ortalama 9'dur. Bu yaş grubundaki çocukların bilgisayar ve internet kullanım oranları sırasıyla %60.5 ve %50.8'dir. Bu oranlarda çocukların interneti kullanmada ne kadar aktif olduklarını ve olmaya devam edeceklerini ve internetin yetişkinler kadar çocukların da hayatının bir parçası olduğunu göstermektedir.

1.3. ÇOCUKLARIN İNTERNET KULLANIMI

Avrupa Çevrimiçi Çocuklar (EU Kids Online) Projesi'nin (2010) Türkiye bulgularına bakıldığında 9-16 yaş arasındaki çocukların %33'ü her gün ya da hemen hemen her gün, %53'ü haftada birkaç defa, %11'i de ayda birkaç kez, %4'ü de daha az sıklıkla interneti kullandığını belirtmiştir. Çocukların Sosyal Paylaşım Sitelerini Kullanım Alışkanlıkları Araştırması Raporu'na (2011) göre araştırmaya katılan çocukların %38,4'ü “her gün bir kere”, %30'u “her gün bir kereden fazla” ve %23'ü ise “haftada bir kereden fazla” interneti kullanmaktadır. Dolayısıyla yetişkinlere göre daha savunmasız durumda olan çocukların hayatında bu değişimin nasıl etkiler oluşturacağını düşünmek gerekmektedir.

1.3.1. Olumlu ve Olumsuz Etkileri

Bu etki pek çok alanda düşünülebilir. Bilgi çağında olmamız sebebiyle ilk önce olumlu etkilerinden bahsetmekte yarar vardır. Akkoyunlu ve Tuğrul'un (2002) çalışması bilgisayarın okul öncesi çocuklarda sosyal ve duygusal, dil, psiko-motor, bilişsel gelişim ve öğrenmeye eğilim olmak üzere 5 alana olumlu etki ettiğini söylemektedir. Akkoyunlu ve Tuğrul'dan aktarılmak üzere (2002) uygun koşullar sağlandığında bilgisayarın sosyal etkileşimi hızlandığı, karmaşık ve uzun cümleler kurup daha akıcı konuşmayı sağladığı, motor gelişime katkı sağlayabileceği, problem

çözme, keşfetme, karar verme gibi bilişsel becerilerin gelişmesine katkıda bulunacağını, öğrenme ve öğrendiklerini ortaya koyma imkanı sağlayacağını söylemektedir. Başka bir çalışmada internetle araştırma yapmanın daha kolay ve hızlı olmasından dolayı çocukların ve gençlerin merak ettikleri konularda daha çok araştırma yaptığını söylemektedir. Böylece gençler ve çocuklar daha meraklı kişiler haline gelmektedir. Aynı çalışmanın devamında internette strateji oyunları oynamak, web sayfası hazırlamak gibi aktivitelerin çocuk ve gençlerin düşünce sistemlerini geliştirdiği ve yeni yetenekler kattığını söylemektedir.

İnterneti araştırma yapmak, kelime işlemci olarak kullanmak, kendi internet sitelerini veya video sunumları hazırlamak için kullanan çocuklar için bu okulda ve günlük hayatlarında önemli avantajlar sağlayabilir. İnternette oynanan bazı oyunlar da şehir inşa etmek gibi- düşünme becerilerini ve sabrın gelişmesine yardımcı olabilir (Palmer 2013).

İnternet zekanın gelişimine, tahmin, hayal gücü ve ifade yeteneğinin gelişmesinde rol oynamaktadır (Yıldırım 2014).

Çocukların hayatına hızla giren ve yaygınlaşan internetin çocuklar üzerindeki olumsuz etkilerini sorgulamakta fayda vardır. Çocuklarda etkinlik ve hareket yoksunluğundan dolayı kas-iskelet sisteminde, gözde görme, göz kuruluğu ve obezite gibi fizyolojik sorunlar, psikomotor beceri bozuklukları, internet bağımlılığı gibi psikososyal sorunlar, akademik ve kişisel gelişimlerinde negatif sonuçlar ile bilgisayar oyunlarının etkisiyle saldırgan davranışlarda ve sosyal kaygı düzeyinde yükselme, gerçeklerden ve hayattan kaçma-sıkılma, hayalle gerçek arasında karmaşa yaşama, özgüvende düşüklük görülmektedir (Gürcan, Özhan ve Uslu 2008; akt., Tarı-Cömert ve Kayıran 2010; Horzum 2011).

1.3.2. Risk ve Tehditler

Psikolojik, fizyolojik, psikososyal alanlardaki bu olumsuz etkilerin yanısıra çocuklar internette uygunsuz içeriklere maruz kalabilir. İnternet üzerinden arkadaş gibi görünen kötü insanlar tarafından tehdit edilebilir ya da buluşmak için ikna edilebilir. Oyun oynarken ya da kayıt formlarında kendisi ya da ailesi hakkında paylaştığı

bilgilerle kimlik hırsızlığına, dolandırıcılığa, çocuk tacizine; müzik-video gibi görünen dosyalarda pornografik görüntülere, düşmanlık, öfke ve şiddet içeren yasa dışı içeriklere, pedofili ve istismar gibi hayati sonuçları olan zararlara maruz kalabilir (Canbek ve Sağıroğlu 2007). BTK'nın ihbar istatistiklerinden elde edilen verilere göre (2010) müstehcenlik, çocukların cinsel istismarı ve fuhuş gibi suçlar nedeniyle yapılan ihbarlar toplam ihbarların %85.98'ini oluşturmaktadır. Avrupa Çevrimiçi Çocuklar Projesi Türkiye bulguları (2010) çocukların yaklaşık %13'ünün internette cinsel içerikli fotoğraf gördüğünü ve %49'unun gördükleri bu cinsel içerikli fotoğraftan rahatsız olduklarını bildirdiğini belirtmiştir. Özellikle çocuk pornografisi ile ilgili veriler sorunun büyüklüğü hakkında önemli bilgiler vermektedir. Yasadışı 100.000 çocuk pornografi sitesi olduğu, pornografi sitelerinin günlük 116.000 ziyaretçisi olduğu ve internette pornografiye maruz kalma yaş ortalamasının 11 olduğu görülmektedir (İnternet Pornografi İstatistikleri 2006). Avrupa Birliği destekli ve merkezi İngiltere'de olan İnternet İzleme Vakfı'nın araştırmasına göre çocuk pornografisi içeren 3.000 sitede 10.700 bireysel internet adresi tespit edilmiştir. İstismar edilen çocukların %80'inin kız, %91'inin 12 yaş altında olduğu belirlenmiştir (akt., Çağlar, Savaşer 2010).

Doğrudan pornografik bir amaçla üretilmemiş ya da üretim aşamasında herhangi bir çocuğun fiziksel ve ruhsal olarak sömürülmesinin söz konusu olmadığı materyallerin de pornografik amaçlı dağıtımını ya da tüketimi yapılabilmektedir. Çocuk pornografisinin tanımıyla ilgili bu muğlaklık, farklı bölgelerde çocuk pornografisinin farklılaşan görünümü, internetin yayılmayı sağlayan etkisi gibi sebepler ulusal ve uluslararası arenada bu alanla ilgili yasal düzenleme ya da uygulama yapmayı güçleştirmektedir (Çam 2003).

1.4. TEKNOLOJİK OKURYAZARLIK

Risk ve tehditlerden dolayı internet ve bilgisayar teknolojilerinin ne kadar çok kullanıldığından çok nasıl kullanıldığı daha önemlidir (Çelen, Çelik ve Seferoğlu 2011). Bu teknolojilerin nerede, nasıl kullanıldığını belirleyen en önemli şeylerden biri de teknolojik okuryazarlığa sahip olmaktır (Tor ve Erden 2004).

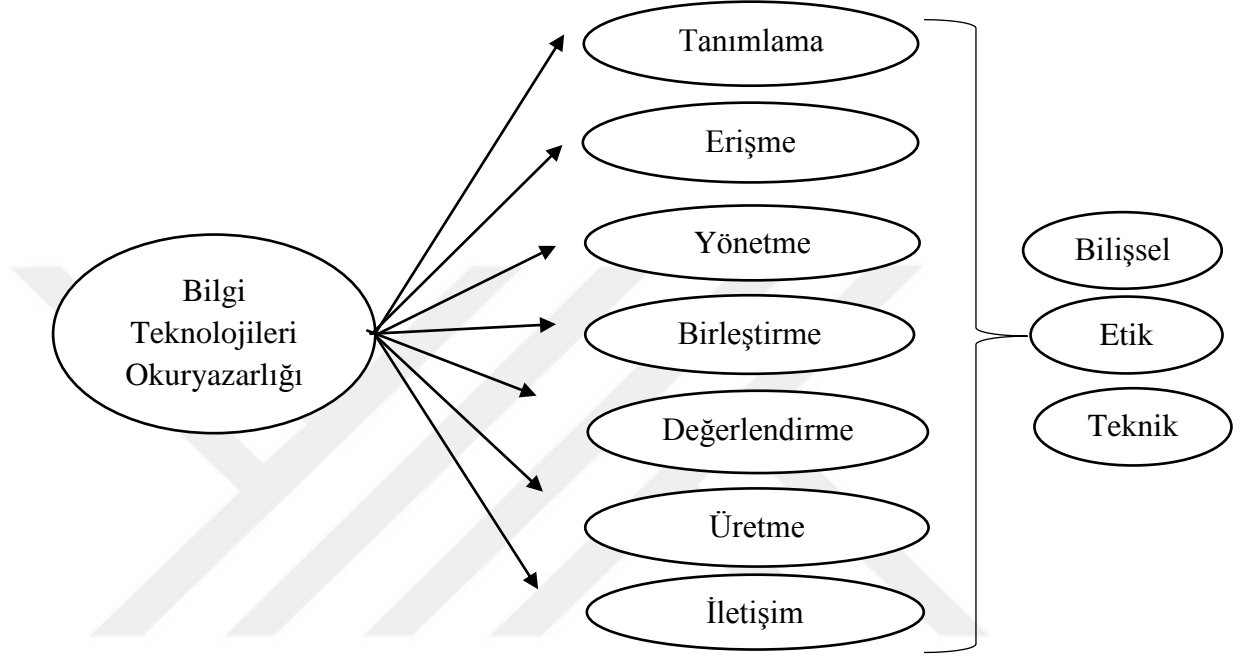
1.4.1. Teknolojik Okuryazarlık Nedir?

Okuryazarlık kavramı sözlükte en temel anlamıyla okuyup yazabilme becerisi olarak geçmektedir. Ancak bu kavram her çağ ile birlikte farklı anlamları içine alacak şekilde değişmekte ve gelişmektedir. Dolayısıyla günümüzde de okuryazarlık bu bahsedilen becerinin çok ötesindedir. Okuryazarlık kavramı farklı pek çok alan için kullanılmakla birlikte teknoloji içinde kullanılmaktadır. Diğer alanlarda olduğu gibi teknoloji içinde de kavramın her daim güncellenmesi ve yenilenmesi gerekmektedir. Uluslararası Teknoloji Eğitim Derneği (ITEA 2003) teknolojik okuryazarlığı en temel anlamda teknolojiyi kullanabilme, yönetebilme, değerlendirebilme ve anlama becerisi olarak tanımlamıştır. Eğitim Testleri Servisi (ETS) 2002 yılında yayınladığı dokümanda bilgi ve iletişim teknolojileri okuryazarlık becerilerini 7 maddede sıralamıştır. Bunlar; tanımlama (*define*), erişme (*access*), yönetme (*manage*), birleştirme (*integrate*), değerlendirme (*evaluate*), üretme (*create*) ve iletişim (*communicate*)'dir. Yedi beceri ile ilgili açıklamalar için Tablo 1'e bakınız.

Tablo 1. *Bilgi iletişim teknolojileri becerileri*

Süreç	Tanımlama
Tanımlama	Bilgi gereksiniminde bilgi iletişim teknolojilerini kullanarak uygun bir şekilde açıklama yapma
Erişme	Elektronik kaynaklardan bilgiye nasıl ulaşılabileceğini ve/veya bilginin nasıl toplanabileceğini bilme
Yönetme	Varolan sınıflandırma şemalarına göre bilgiyi organize etme
Birleştirme	Farklı elektronik kaynaklardaki bilgiyi özetlemek, sentezlemek, karşılaştırmak için bilgi iletişim araçlarını kullanma
Değerlendirme	Elektronik bilginin yararlılığı, kalitesi, verimliliği hakkında yargıya varma
Üretme	Bilgiyi uyarlayarak, uygulayarak, tasarlayarak üretme
İletişim	Bilgi ve deneyimin çeşitli birey ve/veya gruplarda iletilmesi-taşıması

Bunun sonucu olarak da en temelde *bilişsel, etik/sosyal ve teknik beceri* olmak üzere üç tür beceri belirlenmiştir. ETS'nin Bilgi Teknolojileri Okuryazarlığı Becerileri Modeli için Şekil 1'e bakınız.

Şekil 1. Bilgi Teknolojileri Okuryazarlığı Becerileri

Varış'tan (2002) aktarıldığı gibi Markauskaite 2005 yılında ETS'nin oluşturduğu modele bazı eklemeler yaparak bir model geliştirmiştir. Bu modelde genel bilişsel beceriler ve teknik beceriler olmak üzere iki alan bulunmaktadır. Bu 2 alandan bilişsel beceriler alanı problem çözme becerileri ve iletişim-metabilişsel beceriler olmak üzere ikiye; teknik beceriler ise temel bilgi teknolojileri (BT) becerileri, analiz-üretim becerileri ve bilgi-internet ile ilgili beceriler olmak üzere 3'e ayrılmaktadır. Fakat teknoloji okuryazarlığının ölçümünün daha karmaşık hal alması ve bu becerinin daha başka boyutlar katılarak incelenmesi gerektiğini düşünen Markauskaite 2007 yılında modelini daha da geliştirerek sosyal-bilişsel kurama dayandırmıştır. BT Okuryazarlık Dinamik Modeli adını verdiği modelde bir önceki modelle benzer olarak genel problem çözme becerileri ve BT ile ilgili teknik becerileri yer almaktadır. Yenilik olarak ise *Sürdürülebilirlik* ve *Transfer Edilebilirlik* kavramları görülmektedir. Sürdürülebilirlik,

durumsal ve *uzlamsal* olarak ikiye ayrılmaktadır. Durumsal, daha önce karşılaşılmayan BT bağlantılı sorunla başa çıkma iken *uzlamsal*, kişinin sahip olduğu BT becerilerini farklı alanlara aktarabilme becerisidir. Transfer edilebilirlik ise kişinin kendi uzmanlık alanına BT becerilerini aktarabilmesidir.

Teknoloji okuryazarı sonuçta en temel anlamıyla Odabaşı'nın belirttiği gibi (2000) bilgisayar uygulama, yazılım-donanım öğelerini bilen ve bunları kullanma becerisine yeteri kadar sahip olup aynı zamanda bu konuda toplumsal ve etik kuralların sorgulamasını da yapabilen nitelikteki kişidir.

1.4.2. Çocuklarda Teknoloji Okuryazarlığı

ITEA (2007) öğrencilerin teknoloji okuryazarlığı için yapmaları ve bilmeleri gerekenler hakkında standartlar sunmaktadır. Bu 20 standart, bilişsel ve süreç standartları olmak üzere ikiye ayrılmaktadır. Bilişsel standartlar teknoloji hakkında temel bilgileri oluştururken süreç standartları öğrencilerin sahip olmaları gereken yetenekleri tanımlar. Daha detaylı incelenirse bu 20 standart şöyle sıralanabilir:

- A. Öğrenciler teknolojinin doğasını anlama konusunda geliştireceklerdir. Böylece
 1. Teknolojinin kapsamı ve özelliklerini
 2. Teknolojinin temel kavramlarını
 3. Teknolojiler arası ilişki ve teknolojinin diğer alanlarla ilişkisi hakkında bilgi sahibi olacaklardır.
- B. Öğrenciler teknoloji ve toplum anlayışını geliştireceklerdir. Böylece
 4. Teknolojinin kültürel, sosyal, ekonomik ve politik etkilerini
 5. Teknolojinin çevreye etkilerini
 6. Teknolojinin kullanılması ve geliştirilmesinde toplumun etkisini
 7. Teknolojinin tarihteki yerini öğreneceklerdir.
- C. Öğrencilerin tasarım anlayışı geliştirecektir. Böylece
 8. Tasarımın niteliklerini
 9. Mühendislik tasarımını
 10. Sorun çözmenin rolü, araştırma ve geliştirme, buluş ve yeniliğin ve problem çözmede deneyim hakkında bilgi sahibi olacaklardır.
- D. Öğrenciler teknolojik dünya için yeteneklerini geliştireceklerdir. Bu durum

11. Tasarım süreçlerinin uygulanmasını
12. Teknolojik ürünleri ve sistemleri kullanmak korumayı
13. Ürünlerin ve sistemlerin etkisini değerlendirmeyi gerektirir.

E. Tasarlanmış dünya anlayışlarını geliştireceklerdir. Bu durum

14. Medikal teknolojileri
15. Tarım ve biyoteknoloji
16. Enerji ve güç teknolojileri
17. Bilgi ve iletişim teknolojileri
18. Ulaşım teknolojileri
19. Üretim teknolojileri
20. Yapım teknolojilerini seçmeyi ve kullanmayı içerir.

Avrupa Çevrimiçi Çocuklar Projesi (2011) güvenli internet kullanımı için 8 okuryazarlık becerisi belirlemiştir. Bunlar;

1. İstenmeyen birinden gelen mesajları engelleme
2. Güvenli internet kullanımının nasıl olduğuna dair bilgi arama
3. Bir internet sitesini sık kullanılanlara ekleme
4. Sosyal medyada güvenlik ayarlarını değiştirme
5. Bilginin doğruluğuna başka sitelerle karşılaştırıp karar verme
6. Ziyaret edilen sitelerin kayıtlarını silme
7. İstenmeyen reklamları silme ya da gereksiz mail olarak belirleme
8. Filtreleme tercihlerini değiştirme

Bu çalışmanın Türkiye bulgularında ise ülkemizdeki 9-16 yaş arası çocukların bu 8 çevrimiçi beceriye sahip olma ortalamaları 2.6'dır.

Çocukların Sosyal Paylaşım Sitelerini Kullanım Alışkanlıkları Araştırması Raporu'na göre (2011) 9-16 yaş arasındaki çocukların %47'si sosyal paylaşım sitelerindeki kişisel bilgilerin gizliliğini korumaya yönelik kuralları bilmemektedir. Çocukların %16'sı ise bu kuralları okuyup anlamadığını belirtmektedir. Sadece %37'lik bir kesim kuralları okuyup anladığını belirtmiştir. Bu çocukların okuryazarlık için belirtilen 8 becerinin içinde yer alan sosyal medyada güvenlik ayarlarını değiştirmeye ilgili kriterleri bilmediğini söylemek mümkündür. Çocukların %16'sı

bilgilerin sosyal paylaşım sitesinde paylaşılmasının güvenli olup olmadığını bilmediğini belirtmiştir.

Türkiye’de, 9-16 yaş arası çocukların interneti kullanım oranları Avrupa’da aynı yaştaki çocukların interneti kullanma oranlarına göre daha düşüktür. Buna rağmen çocukların çevrimiçi becerilere sahip olma oranı Avrupa’da 4.2 iken Türkiye’de 2.6 olması Türkiye’de çocukların bu beceriye sahip olmaları için bir eğitimden geçmelerinin faydalı olacağını düşündürmektedir. İnternetin güvenli kullanımının sağlanmasının bir bilgi, alışkanlık ve süreç olduğu ve çocuğun bir sistem içinde olduğu düşünülürse bu sürecin sağlıklı ilerleyebilmesi için eğitime çocukların yanı sıra öğretmenlerin, yöneticilerin ve mutlaka velilerin de katılması gerekmektedir (Mert, Bülbül ve Sağıroğlu 2012). Özellikle ebeveynlerin sürece dahil edilmesi önemli görülmektedir. Çünkü Türkiye’de çocukların ebeveynlerinin üçte ikisinin internet okuryazarlık becerilerine sahip olmadığı görülmektedir (EU Kids Online 2010). Tokel, Başer ve İşler’in araştırması (2013) ebeveynlerin %35’inin sosyal paylaşım sitelerinde güvenlik ayarlarının nasıl uygulanacağını bilmediğini, %23’inin güvenlik ayarlarından haberdar olmadıklarını, %38’inin çocuklarını sanal zorbalıkla ilgili bilinçlendirmediklerini ve %53’ünün aile koruma şifresi kullanmadığını göstermektedir.

Ersoy ve Yaşar’ın araştırmasında da (2003) 4. ve 5.sınıf öğrencilerinin anne ve babalarının yarısından fazlası çocuğuna internet kullanımını konusunda herhangi bir kural koymadığını, hemen hemen tümü çocuklarının interneti daha verimli kullanması konusunda bir şey yapmadığını bildirmiştir. Bu çocukların internet kullanma becerileri yeterli olmasa bile anne babalarından ve öğretmenlerinden daha iyi olduğu görülmektedir.

1.5. İNTERNET BAĞIMLILIĞI/PROBLEMLİ İNTERNET KULLANIMI

İnternetin olumsuz kullanımı ile ilgili bir diğer konu bağımlılık oluşturma potansiyeline sahip olmasıdır. Bu konuyu anlamak için yapılan çalışmalar hala sürmektedir. Psikologların, hekimlerin, psikiyatristlerin ve bu alanda çalışan pek çok sağlık çalışanının yakın zamanda sıklıkla karşılaştığı bir konudur. Araştırmalar gelecekte de karşılaşılabileceği muhtemel olduğunu göstermektedir. Dolayısıyla üzerinde

dikkatle çalışılması ve alanda çalışanlar tarafından takip edilmesi önemli görülmektedir.

1.5.1. İnternet Bağımlılığı Nedir?

İnternet bağımlılığı teriminin kullanılması Goldberg'in (1996) şaka amaçlı gönderdiği bir maille başlamıştır. Goldberg o dönemde kullanılan Ruhsal Bozuklukların Teşhis ve İstatistiği El Kitabı-4'te (DSM-IV) var olan madde bağımlılığı kriterlerini temel alarak internet bağımlılığı için uyarlamıştır. Kriterler için Tablo 2'ye bakınız.

Tablo 2. Goldberg'in internet bağımlılığı için tanı kriterleri

12 aylık dönemde herhangi bir zaman ortaya çıkan aşağıdakilerin 3'ü veya daha fazlasıyla kendini gösteren klinik olarak belirgin bir bozulmaya ya da sıkıntıya yol açan uygunsuz internet kullanımı

1. Aşağıdakilerden biriyle tanımlanan tolerans gelişimi
 - a. İstenen keyfin alınabilmesi için belirgin olarak artmış internet kullanım süresi
 - b. Sürekli olarak aynı sürelerde internet kullanımı ile alınan keyfiyette azalma olması
 2. Aşağıdakilerden tanımlandığı üzere yoksunluk gelişmesi
Ağır ve uzun süreli internet kullanımı sonunda aşağıdakilerden en az 2 tanesinin günler içinde ortaya çıkması (1 ay içinde de çıkabilir) ve kişiler bunlardan dolayı iş, sosyal ve önemli işlevsel alanlarda sıkıntı yaşarlar.
 - a. Psikomotor ajitasyon
 - b. Bunaltı
 - c. İnternette neler olduğuyla ilgili takıntılı düşünceler
 - d. İnternet hakkında fanteziler ve hayal kurmak
 - e. İsteyerek veya istemeyerek tuşlara basma hareketi yapmak
 - f. Kişiler bu sıkıntılı durumdan kurtulmak için internete bağlanırlar veya benzeri bir eylemde bulunurlar
 3. İnternet kullanımı genellikle planlandığından daha uzun süreler alır.
 4. İnternet kullanımını bırakmak veya denetim altına almak için sürekli bir istek veya boşa çıkan çaba vardır.
 5. İnternet ile ilgili eylemlere çok uzun süreler ayrılır (kitap almak, yeni tarayıcılar ve programlar indirmek, dosyaları düzenlemek vb.).
 6. İnternet kullanımı nedeniyle önemli toplumsal, mesleki etkinlikler ya da boş zamanları
-

değerlendirme etkinlikleri bırakılır ya da azaltılır.

7. İnternet kullanımını yol açtığı sorunlara (uykusuzluk, evlilik problemleri, işe ve randevulara geç kalma vb.) rağmen aşırı olarak devam eder.
-

Young (1996) DSM-IV'te patolojik kumar oynama için geliştirilen 8 maddeyi internet bağımlılığı için uyarlamıştır. Young'un tanımladığı 8 kriterden 5'inin yaşanması halinde kişi bağımlı olarak nitelendirilmektedir. Kriterler için Tablo 3'e bakınız.

Tablo 3. *Young'un internet bağımlılığı için tanı kriterleri*

-
1. İnternetle ilgili aşırı zihinsel uğraş
 2. İnternet'e bağlı kalma süresinde artışa ihtiyaç duyma
 3. İnternet kullanımını azaltmaya yönelik başarısız girişimlerde bulunma
 4. İnternet kullanımının azaltılması durumunda yoksunluk belirtileri (huzursuzluk, disfori vb.)
 5. Zamanı (günlük aktiviteleri) programlama ile ilgili sorunlar
 6. Aşırı internet kullanımı nedeniyle çevre ile problemler (aile, okul, iş, arkadaşlar)
 7. İnternete bağlı kalabilmek veya bağlanabilmek için dürüst olmayan girişimlerde bulunmak (yalan söylemek, hırsızlık yapmak)
 8. İnternete bağlanıldığı süre içerisinde duygulanımda değişikliğin olması
-

İnternet gibi teknolojik bir aracın bütün olarak tanımı ve içeriğindeki karmaşa düşünülürse internet bağımlılığının tanımının yapılması daha da zordur (Young, 1999). Yaklaşık 15-20 yıldır araştırılan bir kavram olan internet bağımlılığı konuyla alakalı veri tabanlarında 8 farklı isimle anılmıştır. Bunlar; (1) *İnternet Bağımlılığı Bozukluğu* (Internet Addiction Disorders), (2) *Patolojik İnternet Kullanımı* (Pathological Internet Use), (3) *Problemlili İnternet Kullanımı* (Problematic Internet Use), (4) *Aşırı İnternet Kullanımı* (Excessive Internet Use), (5) *Zorlayıcı İnternet Kullanımı* (Compulsive Internet Use), (6) *Siber Bağımlılık* (Cyberspace Addiction), (7) *Aşırı İnternet Bağımlılığı* (High Internet Dependency), (8) *Sanal Bağımlılık* (Virtual Addiction) olarak sıralanmaktadır (Acier ve Kern 2011). Türkçede genelde internet bağımlılığı kavramı kabul görmektedir ve bu isimle kullanılmaktadır (Gökçearsan ve Günbatar 2012).

Gönül'den (2002) aktarıldığı üzere Davis 1999 yılında yine Young'un kriterlerini temel alarak bu bozukluğu iki alt tipe ayırmıştır.

1. *Özgül patolojik internet kullanımı (ÖPİK)*: Kişinin bağımlılığı bulunan nesneyi elde etmek amacıyla kullanmasıdır. Bu bağımlılık nesneleri arasında pornografi, kumar, borsa, alışveriş olabilir.
2. *Genel patolojik internet kullanımı (GPİK)*: Belli bir amaç olmaksızın zaman geçirmeye yönelik kullanımla ilişkilidir. Buna da örnek olarak aşırı elektronik posta (e-mail) kullanımı, internet ortamında sohbet (chat) verilebilir.

İnternet bağımlılığı son olarak DSM-V'te "Madde Kullanımı ve Bağımlılık Bozuklukları" grubunda yer almıştır. Böylece bağımlılığın davranışsal tarafı resmi olarak kabul edilmiş olmaktadır.

Problemlerli internet kullanımı üzerine yapılan araştırmalar ile bu durumun risk faktörleri belirlenmeye çalışılmaktadır. Şendağ ve Odabaşı'nın araştırması (2007) bağımlılık için en yüksek risk taşıyan grubun arasında çocuklar ve öğrenciler olduğunu söylemektedir. Gözen, Kurt ve Canbulat'ın (2014) konuyla ilgili yapılan araştırmalardan derledikleri çalışmalarında risk faktörleri arasında erkek olmak, evde bilgisayar bağlantısının olması ve internet kullanım amacı yer almaktadır. Önem sıraları değişmekle birlikte Türkiye'de ve dünyada bu risk faktörleri benzerlik göstermektedir.

Balkaya-Çetin'in (2014) ergenler ile yaptığı araştırmasında da sevme-sevilme ve güç ihtiyaçları, başarılı, kararsız ve dağınık kimlik statüleri, heyecan arama ve yaşam doyumu değişkenleri birlikte problemlerli internet kullanımının bir kısmını açıklamaktadır.

Bilim dünyası, internetin problemlerli kullanımıyla ilgili eşanlı çalışmalarına da ağırlık vermektedir. Bunun başka psikiyatrik hastalıkların belirtisi mi yoksa tek başına bir hastalık mı olduğuna yanıt aramaktadır.

Dünyada, problemlerli internet kullanımını olan kişilerle yapılan çalışmalarda bu kullanıma eşlik eden psikiyatrik tanılarının olduğu görülmektedir. Bu şekilde düzenlenmiş bir çalışmada problemlerli internet kullanımı olan kişilerin %52'sinin hayatlarının bir döneminde borderline, antisosyal ve narsistik kişilik bozukluklarından en az birinin kriterini taşıdığı saptanmıştır (Black, Belsare ve Schlosser 1999).

Shapira ve arkadaşlarının (2000) çalışmasında problemlili internet kullanımı olduğu belirlenen kişilerin yaşamları boyu bir kez DSM-IV Eksen I aldığı göstermektedir. Aynı zamanda problemlili internet kullanımı olduğu belirlenen bu grubun tamamının Başka Türli Tanımlanmayan Dürtü Kontrol Bozukluğu tanısı aldığı da tespit edilmiştir.

Yoo ve arkadaşlarının (2004) 535 ilkokul öğrencisi ile yaptıkları çalışmada dikkat eksikliği hiperaktivite bozukluğu (DEHB) ile ilgili bulgu dikkat çekicidir. Bu çalışmada Young'un İnternet Bağımlılığı Ölçeği ile DEHB için geliştirilen değerlendirme skalasından (Kore için uyarlanan versiyonu) alınan puanlar arasında pozitif yönde bir korelasyon bulunmuştur.

Ha ve arkadaşlarının yaptığı araştırmada (2006) ilk etapta Young'un ölçeği ile internet bağımlısı olduğu tespit edilen 455 çocuk ve 836 ergen tespit edilmiştir. Daha sonra eşlik eden psikiyatrik rahatsızlık olup olmadığını değerlendirmek için bu grubun içinden seçkisiz olarak 12 çocuk ve 12 ergen seçilmiştir. Çocuk grubundan 7 çocuğun DEHB tanısına uygun olduğu, ergen grupta ise majör depresyon, şizofreni ve obsesif kompulsif bozukluk tanısı alanların aldığı görülmektedir.

Türkiye'de yapılan bir olgu sunumunda problemlili internet kullanımı ile hastaneye başvuran bir hastanın aslında iki uçlu I bozukluğun tek mani dönemiyle ilgili seyreden problemlili internet kullanımı olduğu görülmektedir (Köroğlu ve ark. 2006).

1.5.2. İnternet Bağımlılığının Etki Ettiği Alanlar

Bağımlılık ya da problemlili internet kullanımı ile ilgili yapılan araştırmalardan Young'un (1996, 1999) çalışmalarında problemlili internet kullanımı olan insanların diğeri bağımlılıklarda olduğu gibi eğitim, ekonomik, mesleki, fiziksel alanlar ve ilişkiler olmak üzere 5 alanda problem yaşadığı belirtilmiştir. Problemin en şiddetli görüldüğü alan ise %58 ile akademik alan olmuştur.

Niemz, Griffiths ve Banyard'ın (2005) araştırmasında 371 öğrencinin %18.3'ünün problemlili internet kullanıcısı olduğu ve bu kullanımın akademik, sosyal ve kişiler arası problemlere etki ettiği bildirilmiştir.

Cömert'in (2007) araştırmasında internet bağımlısı olan grubun ödevlerini kontrol grubuna göre daha fazla aksattığı bulunmuştur (akt., Sevindik 2011).

Chen ve Peng'in üniversite öğrencileri arasında yaptıkları çalışmada (2008) interneti daha az kullananların yoğun kullananlara göre notlarının ve öğrenme doyumlarının daha iyi olduğu görülmektedir.

Odacı'nın (2011) üniversite öğrencileriyle yaptığı araştırmasında problemlili internet kullanımı ile akademik öz-yeterlilik arasında negatif bir korelasyon bulunmuştur. Aynı zamanda akademik öz-yeterlilik problemlili internet kullanımının önemli bir yordayıcısı olarak bulunmuştur.

2012-2013 yıllarında eğitim gören 5.sınıf öğrencileri ile yapılan çalışmada internet bağımlısı olmayan öğrencilerin akademik başarı düzeylerinin internet bağımlısı olan öğrencilerin akademik başarı düzeylerinden anlamlı düzeyde yüksek olduğu bulunmuştur (Kılınç ve Doğan 2014).

Bu yüzden özellikle okul çağındaki gençlerde, psikolojik ve bedensel gelişimlerini, sosyal ilişkilerini olumsuz yönde etkileyerek akademik başarılarını da düşüren aşırı şekilde internet/bilgisayar kullanımının ya da bağımlılık kavramının, nedenlerinin, bileşenlerinin iyi tanımlanması önemli görülmektedir (Cengizhan 2003).

1.6. İNTERNETİN EĞİTİMDE KULLANIMI

İnternet ve bilgisayar teknolojisi internetin problemlili kullanımı akıldan çıkarılmadan eğitimde kullanılabilir. İnternetin tüm dünyada büyük bir hızla yayılmasından ve kullanım amacının oldukça genişlemesinden dolayı internetin eğitimde nasıl kullanılacağı da araştırılmaya başlanmıştır.

Eğitim alanında gerçek anlamda küreselleşme sağlayan internet, geleneksel öğrenci-öğretmen ilişkisini değiştirmiştir. İnternetin bu evrenselliğinden ve geleneksellikten sıyrılmasından faydalanıp işbirlikli öğrenme, zamandan mekandan bağımsız yaşam boyu süren bir eğitim için düzenlenmeler yapılmaktadır (Karasar 2004). İnternetin eğitimde kullanılması sayesinde öğrenci bilgisini paylaşma ve tartışma olanağına ve kendi ilgi alanı çerçevesinde başkaları ile iletişime geçme imkanına sahip olabilecektir.

Bilgiye kendisinin arayıp ulaşmasını böylece o bilgiyi uygulama davranışı kazanmasını sağlayacaktır (Akbaba-Altun, Altun 2000).

İnternetle eğitimi bir potada eritmek isteyenler için *oluşturmacı öğrenme* diye tanımlanan temel düşünce oldukça önemli bir fırsattır. Öğrenmeye getirilen bu çerçeve öğrencilerin sürece aktif olarak katılıp kendi bireysel hızlarına, özelliklerine, gelişimlerine göre öğrenmelerini yapılandırmayı amaçlar (Strommen, Lincoln 1992; akt., Şendağ ve Odabaşı 2007). Aynı zamanda bilginin sözel sembollerin yanı sıra resimler ile sunulması çocukların birden fazla duyusuna hitap ettiği için öğrenmeyi daha etkili hale getirmektedir. İnternet de bunu çokluortam (multimedia) özelliğiyle rahatlıkla sunmaktadır (akt., Şendağ ve Odabaşı 2007).

Eğitim teknolojisi, öğrenci ve öğrenilecek konu arasındaki iletişimde her şeyi öğrencinin anlayabileceği düzeye getirebilmektedir. Horzum ve Çakır-Balta'nın (2008) eğitimin internet üzerinden gerçekleştirilmesine olanak sağlayan web tabanlı eğitimin yüz yüze eğitimden daha etkili olup olmadığının araştırıldığı çalışmada gösterip uygulama imkanı sağlayan karma öğrenme ortamındaki öğrencilerin yüz yüze eğitime göre daha fazla ve kalıcı öğrendikleri bulunmuştur.

Uzaktan eğitim ya da web tabanlı eğitim yaşam boyu öğrenmeye engel olan nedenleri ortadan kaldırmaktadır. Teknolojinin gelişmesiyle birlikte Web tabanlı eğitimde de kullanılan teknolojiler yenilenip değişmektedir.

Karşılıklı etkileşimin gerçekleşmesine olanak sağlayan *Entegre E-öğrenme sistemi*; çoklu ortam sistemleri (ses, müzik, video vb.) ve oyun teknolojileri ile web teknolojilerini birleştirip karşılıklı etkileşimi gerçek hayattakine benzeten *Üç Boyutlu Sanal Kampüs Uygulamaları* web tabanlı eğitimde kullanılan tekniklerdir. Her türlü mobil sistemle yapılabilecek (cep telefonları, cep bilgisayarları, sunucu sistemler, tablet ve dizüstü bilgisayarlar, bulut bilişim) *Uzaktan Mobil Eğitim*; internet bağlantısı üzerinden televizyon programları ve video içeriklerin yayınlanmasına olanak tanıyan sistemler (IPTV) zamandan ve mekandan bağımsız bilgiye ulaşma imkanı sağlarken yaşam boyu eğitim için de önemli hale gelmektedir. Ülkemize henüz yeni girmeye başlamış olan ve kişisel bilgisayarlarda kullanılan yazılım-donanım bileşenlerinin internet yoluyla uzaktan kullanılmasına imkan veren *Bulut Bilişim*, sağladığı imkanlarla

geniş kapsama alanı oluşturarak en ucra köşelere bile ulaşarak isteyen herkese eğitim imkanı sağlayabilecektir (Öztürk 2014).

Öztürk'ten aktarıldığı üzere kullanılan teknolojilerden bir başkası sanal gerçeklik sağlamaktan geçmektedir. Sanal gerçeklik, simülasyonlarla oluşturulan sanal ortamlarda gerçekleştirilen her türlü faaliyete denir. Bu teknoloji uzaktan eğitimde kullanılmakla birlikte örgün eğitimde de tercih edilen bir yöntemdir. Burada öğretmenler sadece soruları cevaplayan kişiler olmaktan çıkmaktadır. Teknolojinin zengin algısal ipuçları sunduğu, çok yönlü geribildirimler, içerikle etkileşimler verdiği, öğrenmeyi etkili ve çekici yapıp öğretirken eğlendirdiği, ortamda bulunma hissi sayesinde öğrencinin problem çözme becerisini geliştirdiği araştırmalar ile bulunmuştur.

Çocukların fikirlerinin, bilgi işlemelerinin değişime uğradığı, neredeyse bütün teknolojik araçların çocukların doğrudan günlük hayatının bir parçası haline geldiği düşünülürse onlar için artık klasik sınıf düzeni yeterli olmamaktadır. Bu gelişmeler ve değişiklikler bireylerin yetiştirilmesinde sorumluluğu eğitim/öğretim kurumlarına vermektedir (Polat 2005). Nitekim Gümüş'ün (2003) araştırmasında da interneti kullanan öğrencilerin %33.2'si internetin okuldaki başarı durumlarına olumlu etki ettiğini, %47.4'ü de okul hayatına yardımcı olduğunu bildirmiştir. Bu değişimler ve araştırmalar göz önünde bulundurularak internetin eğitimde kullanılmasının gerekli donanımlar sağlandığı takdirde faydalı olacağı görülmektedir (Strommen, Lincoln 1992).

Ülkemizde eğitimde fırsat eşitliği sağlamak, teknolojinin sınıflarda etkin kullanımını sağlamak, teknolojiyi iyileştirmek böylece BT araçlarının daha fazla duyu organına hitap etmesini sağlayıp öğrenmeyi kolaylaştırmak adına Fırsatları Artırma ve Teknolojiyi İyileştirme Hareketi (FATİH) Projesi 2010 yılında başlatılmıştır. Projeye okulöncesi, ilköğretim ve ortaöğretim düzeyindeki tüm okullar dahil edilmiştir. Dersliklere kurulan BT donanımlarının etkin kullanılması için de öğretmenlere hizmet içi eğitimler verilmesi planlanmıştır (Fatih Projesi Hakkında 2012).

1.7. ÇOCUKLARIN İNTERNETİ KULLANMA AMAÇLARI

Avrupa Çevrimiçi Çocuklar Projesi (2010) Türk ailelerin bilgisayarı ve interneti eve alma amaçlarının %92'lik bir oranla eğitim amaçlı olduğunu söylemektedir. Konuyla ilgili diğer araştırma sonuçları bu amaçla uygun sonuçlar sunmakla birlikte internetin başka amaçlar için de kullanıldığını göstermektedir.

Woodard ve Gridina (2000) odasında bilgisayar bulunan çocukların çoğunun bilgisayarı okul ödevlerini hazırlamak ve oyun oynamak amacı ile kullandıklarını belirlemiştir.

Arnas'ın (2005) araştırmasında eve alınan bilgisayarı aile üyelerinin tamamı kullanırken bilgisayarın alınma amacının çoğunlukla çocukların okul ödevini yapması olduğu görülmüştür. Çocukların %22.6'sının oyun oynamak, %19.7'sinin okul ödevleri için bilgi toplamak ve ödev yapmak, %13.6'sının eğlenmek, %7.8'inin bilgisayarı internet sitelerine girmek ve %5.7'sinin chat yapmak için kullandıkları saptanmıştır.

Aksaçlıoğlu ve Yılmaz'ın (2007) 222 ilköğretim öğrencisi ile yaptıkları araştırmada öğrencilerin bilgisayarı %27.5'i ağırlıklı olarak oyun oynamak ve ödevlerini araştırmak için, %17.1'i oyun oynamak ve ödev yazmak için kullandıklarını söylerken diğer istatistiksel çözümler yapıldıktan sonra öğrenciler için bilgisayarın kullanımında birinci sırada yer alan amacın oyun oynamak olduğu görülmektedir.

Ersoy ve Türkkan'ın (2009) ilköğretim öğrencileri ile yaptıkları çalışmada öğrencilerin interneti öncelikli olarak oyun ve eğitim amaçlı kullandıkları belirtilmiştir. Bu veriyle ilişkili olarak da öğrencilerin %78.3'ü interneti bilgi kaynağına benzetmiştir.

Sakarya, Tercan ve Çoklar'ın (2011) ilköğretim öğrencileriyle yaptığı araştırmada öğrencilerin interneti kullanım amaçlarında ilk sırada %71.4 ile bilgi arama, %26.5'le oyun oynama ikinci sırada yer almaktadır.

Yine TÜİK'in 6-15 yaş arası çocukları kapsayan araştırmasında (2013) çocuklar interneti en çok %84.8 ile ödev ve öğrenme amacıyla, %79.5'i oyun oynama, %56.7'si bilgi arama ve %53.5'i de sosyal medya ağlarına katılmak için kullanmaktadır.

Çalışmanın bundan sonraki bölümünde internet kullanım süresiyle ilişkisine bakılan akademik başarı kavramı ve bunun nelerle ilişkili olduğundan ve çalışmaya dahil edilmiş çocukların gelişim dönemi özelliklerinden bahsedilecektir.

1.8.AKADEMİK BAŞARI

Başarı kelimesi sözlükte kişinin yetenek ve yetismeye bağlı olarak gösterdiği eylemsel etkinliklerinin olumlu ürünü olarak tanımlanmaktadır. Başarının tanımı çok geniş kapsamlı olabileceği gibi eğitimle ilgili kastedildiğinde çoğunlukla “Akademik Başarı” akla gelir. Akademik başarı, okulda okutulan derslerde edinilen ve öğretmenlerin verdikleri notlarla, test puanlarıyla ya da her ikisi ile belirlenen beceriler veya kazanılan bilgilerin bir ifadesidir (akt., Keskin, Sezgin 2009). Bu tanımla uygun olarak okullar, öğrencilerin başarısını uzun yıllardır not sistemine göre ölçmektedir. Ancak okul başarısını kişinin gelişimsel özelliklerinin, ebeveyn yetiştirme stilinden kaynaklı özelliklerinin ve yeteneklerinin birleşerek ortaya çıkardığı bir ürün olarak düşünmekte fayda vardır. Okul başarısının üzerinde etkili olan pek çok faktör olmakla birlikte bunlar çoğunlukla fizyolojik, psikolojik, toplumsal durum ve koşullarla ilgilidir (akt., Aydın 2004). Çocuğun okuldaki başarısını, eğitim sürecini etkileyen en önemli faktör ailedir. Çünkü çocuğun ilk aktif etkileşimi -sosyalleşme- ona bakan kişiler ile olmaktadır (Kağıtçıbaşı 2012).

Çalışmalarda sıklıkla ailenin demografik özelliklerinin eğitimle ilişkinin nasıl olduğu araştırılmaktadır. Anne-babanın çalışma ve eğitim durumu, ailenin sosyoekonomik durumu, kardeş sayısı, anne babanın yaşı araştırılan özelliklerden bazılarıdır.

Arcan’ın (2006) çalışmasına katılan öğrencilerin anne ve babalarının artan yaşı, öğrencilerin akademik başarıları ile ilişkili bulunmuştur.

Yıldırım’ın (2006) çalışmasında aile, arkadaş ve öğretmen desteği ile akademik başarı arasında pozitif yönde anlamlı ilişki saptanmıştır.

Erdoğan’ın (2007) araştırmasında 5.sınıf öğrencilerinin akademik başarıları, ailenin ekonomik düzeylerine göre anlamlı bir şekilde değişmektedir. Genel olarak ailenin sosyoekonomik düzeyi yükseldikçe çocukların akademik başarıları da

yükselmektedir. Öğrencilerin akademik başarıları, çocukların kardeş sayılarına göre anlamlı bir şekilde değişmektedir. Öğrencilerin akademik başarıları annenin ve babanın eğitim düzeylerine göre farklılaşmaktadır.

Keskin ve Sezgin'in (2009) 11-15 yaş arasındaki öğrencilerle yaptığı araştırmada babanın eğitim düzeyi ergenlik dönemindeki öğrencinin akademik başarısını etkilemektedir.

Kocaman'ın (2009) araştırmasında yapılan anket araştırması sonucunda ailenin sahip olduğu gelir düzeyine göre öğrencinin göstermiş olduğu başarı davranışları, başarı özellikleri ve yılsonu başarı puanları arasında pozitif doğrusal bir ilişki olduğu tespit edilmiştir. Ailenin sahip olduğu eğitim düzeyini anne ve baba için ayrı ele alan bu çalışmanın sonucunda anne ve babanın ikisinin de eğitim seviyelerindeki artışa bağlı olarak öğrencilerinin göstermiş olduğu başarı davranışları, başarı özellikleri ve yılsonu başarı puanları arasında pozitif bir ilişki olduğu tespit edilmiştir. Aynı zamanda annenin eğitilmiş olmasının öğrencinin başarılı olmasında daha etkili olduğu bulunmuştur.

Erginbay'ın (2014) yüksek lisans tezinde ortaokul 5. ve 8.sınıfta okuyan öğrencilerin ailelerinin aylık geliri ve babasının eğitim seviyesi arttıkça başarı düzeyinin arttığı görülmektedir.

1.9. GELİŞİMSEL ÖZELLİKLER

Araştırmanın örneklemini oluşturan öğrencilerin yaşları 6 ile 15 arasında değiştiği için bu bölümde 5-12 yaş arasını kapsayan çocukluk yıllarındaki gelişim özelliklerinden ve ergenlikteki gelişimsel değişimlerden bahsedilecektir. Bu bölüm için Melike Sayıl'ın Hacettepe Üniversitesi Psikoloji Bölümü'nde Psi 464 Aile ve Gelişim dersi için hazırlamış olduğu ders notlarından faydalanılacaktır.

1.9.1. Çocukluk Yıllarında Gelişim Özellikleri (5-12)

Hemen hemen tüm toplumlarda çocuklar 5-6 yaşlarından itibaren daha geniş bir sosyal çevrenin üyesi olurlar. Okul hayatı başladığı için toplumun talepleri, beklentileri ve sınırlamalarını hissederler. Ergenliğe kadar fiziksel, bilişsel ve öğrenme açısından önemli adımlar atarlar; yeni ortamlar ve etkileşimlere girerek yeni fırsatlarla

karşılaşarak dünyalarını genişletirler. Bebeklik ve ergenlik ile karşılaştırıldığında çocukluk dönemi çok hızlı değişimlerin gerçekleşmediği bir dönem olmakla birlikte çocuklar yeterliklerinde ve bilgide artış, okula başlama ve çeşitli etkileşimlere girme, strese dayanıklılıkta artma, benliğin güçlenmesi ve sorumlulukların artması gibi bazı önemli değişimleri yaşarlar. Bu değişimler 4 alana ayrılarak incelenebilir.

1. Bilişsel yeterlilik ve bilgide artma: Çocuklar bu alanda üç önemli gelişme gösterir. (a) Nesne ve olayların soyut temsilleriyle akıl yürütme yeteneğinde artış gözlenir. Somut olarak düşünüp tümevarım tarzında akıl yürütme yapabilirler. (b) Görevleri daha olgunlukla ve tek başına organize edebilirler. Bu planlı davranışlar, aktiviteler için hedef belirleme, planın bir parçası olarak bilgi ve hareketlerini kullanma, plana uygun hareket edip etmediğini denetleme ve zihinsel süreçleri izlemeyi içerir. (c) Yeni bilgiyi kazanma, düşünme ve akıl yürütme kapasitesi ve fırsatları gelişir. Çocuğun bilişsel yeterliliklerindeki artma ile kendini, diğerlerini, ilişkilerini ve toplumu kavrayışı gelişir. Sosyal anlayışı bir önceki döneme göre oldukça gelişmiştir.
2. Sosyal bağlar ve ilişkiler: Bu dönemde çocuğun ailesi dışında çevresi genişlemeye, diğer yetişkin ve akranlarla ilişki ağları çoğalmaya başlar. Çocuk, bu dönemde ebeveynini duygusal destek ve araçsal yardım kaynağı olarak görür. Ancak aile dışından da yetişkinlerin bazı sosyal ihtiyaçlarını karşılayabileceğini bilir. Okul yıllarında arkadaşlar yakınlık ve eşlik etme açısından ana babanın yerini almaya başlar. Akran ilişkisi yatay hiyerarşi düzeninde bir ilişki olup aile üyeleriyle olan dikey hiyerarşi ilişkisinden farklıdır. Çocuklar da bu eşit güç ve statüdeki ilişki biçiminden ana baba etkileşiminden öğrenemeyecekleri şeyleri öğrenirler.
3. Riskler ve baş etme: Çocuğun genişleyen sosyal çevresi bazı kazalar ve şiddete maruz kalma ya da şiddeti kullanma ve sağlıksız davranışları edinme açısından riskleri beraberinde getirir. Bununla birlikte çocuğun sosyal dünyayı anlama ve kavraması geliştiği için baş etme becerileri de gelişir.
4. Kendilik kavramı ve kendini düzenleme ve sosyal sorumluluğun gelişimi: Çocuğun kültürel norm ve beklentilere farkındalığının artması ve bilişsel kavramlarının gelişmesi onun kendilikle ilgili tanımlamalarının daha anlamlı ve

durağan olmasını sağlar. Gelişen kendilik kavramıyla bağlantılı olarak kendini kontrol arttığı için de dürtüsel davranışlar giderek azalır.

1.9.2. Ergenlikte Gelişimsel Değişimler

Ergenlikteki en belirgin değişme buluşa ermedir. Fiziksel ve cinsel olgunlaşma ergenin kendine bakışını, diğerlerinin ergene bakışını ve muamelesini derinden etkiler. Ergenlikteki bilişsel değişmelerle ilgili kuramsal görüşler farklı olmakla birlikte gelişimciler ergenlerin çocuklara göre da ileri düzeyde, yetkin ve etkili düşünebildiklerini kabul ederler. Ergenler daha soyut ve hipotetik düşünebilirler ve bilişötesi becerileri artar, düşünceleri çok boyutlu ve göreceli hale gelir. Fiziksel ve bilişsel olarak olgunlaşan ergen kim olduğunu sorgular. Özerklik ve kimlik kazanma ergenin normatif gelişimsel görevidir. Aynı zamanda ergenler bu dönemde sosyal geleneklerin ve ahlaki standartların göreliliğini keşfederler. Bu keşif de çoğu zaman ebeveynle çatışmaya sebep olabilir. Fiziksel, bilişsel ve kendini tanımayla ilgili değişimler ergenin sosyal dünyasını da değiştirir. Akranlarla daha fazla zaman geçirmeye başlanır ve akranlar ebeveynin rolü olan konularda ön plana çıkar.

Sosyal değişimler ergenin sosyal bağlamında da değişmelere sebep olur. Anne babanın, ergenin kimlerle ne şekilde etkileşimler yaşadığına dair bilgisi azalır yani ergen için gözlem altında olunan süre azalır. Ergenin özerklik ve kontrol dengesi akademik aktiviteler için de geçerlidir. Ergen bu dönemde okuldan ve ailesinden akademik sorumlulukları konusunda, kendi kararlarını alması yönünde daha fazla özerklik bekler. Bir diğer özgürlük istenilen alan da iletişim kaynakları ile ilgilidir. Ergenler kendi seçimlerinin sonucu olarak sosyalleşmek isterler.

Bu alanda yapılan çalışmaların bulguları da fikirlerinin iradesine izin verilen, güvenli ve sevgi dolu bir aile bağlamında gelişen ergenlerin benlik saygısının daha yüksek ve baş etme yeteneklerinin daha olgunlaşmış ergenler olduğunu desteklemektedir.

1.10. ÇALIŞMANIN AMACI VE ÖNEMİ

Çalışmada bu aşamaya kadar internetin hayatımıza nasıl girdiğinden, dünyada ve Türkiye’de kullanım ve artış oranlarından, ülkemizde yetişkinlerin ve çocukların

interneti kullanım oranlarından, internet kullanımının çocukların hayatlarına olumlu-olumsuz etkilerinden, çocukların hayatında oluşturduğu risk ve tehditlerden, çocukların internet okur-yazarlık becerisinden, problemlı internet kullanımından ve bunun öğrencilerin akademik hayatına olan etkisinden, çocukların interneti hangi amaçlar için kullandıklarından, akademik başarının ne olduğundan ve araştırmaya dahil edilen öğrencilerin gelişim dönemi özelliklerinden bahsedildi.

Riskleri de içinde barındıran internetin, kullanımının her geçen gün arttığı ve okul çağı çocuklarının hayatında ders başarısının önemli bir yer tuttuğu göz önüne alınarak bu araştırmada ilkokul ve ortaokul öğrencilerinin günlük internet kullanım süreleri ile okul başarıları arasındaki ilişki hakkında bilgi edinilmesi amaçlanmaktadır. Araştırmanın hipotezi “ilkokul ve ortaokul öğrencilerinin günlük internet kullanım sürelerinin okul başarısı ile ilişkisi vardır” şeklinde belirlenmiştir.

Bu tez çalışmasının, ilerde problemlı internet kullanımı gibi sorunlarla karşılaşmadan çocukların internetin yararlı taraflarından nasıl faydalanabileceği ve internetin ders başarısı için nasıl kullanılabilceği ile ilgili bilgi vereceği düşünülmektedir.

2. YÖNTEM

Araştırmaya 2014-2015 eğitim-öğretim yılında Uşak ilindeki iki ilkokul ve iki ortaokulda okuyan 192 öğrencinin annesi katılmıştır. Anketler sınıfın öğretmeni vasıtası ile annelere ulaştırılmıştır. Mehmetçik İlköğretim Okulu'ndan 50, Bir Eylül İlköğretim Okulu'ndan 33; Halit Ziya Uşaklıgil Ortaokulu'ndan 52 ve 23 Nisan Ortaokulu'ndan 57 öğrencinin annesi araştırmaya katılmıştır. Eksik doldurulan 51 kişinin anketi araştırmadan çıkartılmıştır. 192 öğrencinin 97'si (%50.5) kız, 95'i (%49.5) erkektir.

Araştırma “ilişkisel araştırma düzeneği” düşünerek tasarlanmıştır. Örneklem rastlantısal örnekleme yöntemiyle oluşturulmuştur. Araştırmada sıfırdan ona kadar sıralanmış sayılardan oluşan bir çizelge üzerinden okul başarısını değerlendiren bir form ve kişisel bilgi anketi kullanılmıştır. Okul başarısı için kullanılan bu form ile annelerin çocuklarının başarısını görece nasıl algıladıklarının anlaşılması hedeflenmiştir. Kullanılan materyal Ek-1 ve Ek-2'dedir.

Anketle elde edilen verilerin analizi Sosyal Bilimler için İstatistik Paket Programı'nın (SPSS) 22.0 sürümü ile yapılmıştır. Çalışma verileri değerlendirilirken parametrelerin normal dağılıma uygunluğu Kolmogorov-Smirnov testi ile değerlendirilmiştir. Çalışma verileri değerlendirilirken tanımlayıcı istatistiksel metodların (Ortalama, Standart sapma) yanı sıra niceliksel verilerin karşılaştırılmasında normal dağılım gösteren parametrelerin gruplar arası karşılaştırmalarında One-way Anova testi ve farklılığa neden olan grubun tespitinde Post-hoc Tamhane's T2 testi kullanılmıştır. Normal dağılım göstermeyen parametrelerin gruplar arası karşılaştırmalarında Kruskal-Wallis testi ve farklılığa neden olan grubun tespitinde Mann-Whitney U testi kullanılmıştır. Normal dağılım göstermeyen parametrelerin iki grup arası karşılaştırmalarında da Mann Whitney U testi kullanılmıştır. Normal dağılıma uygunluk gösteren parametreler arasındaki ilişkilerin incelenmesinde Pearson korelasyon analizi kullanılmıştır. Niteliksel verilerin karşılaştırılmasında ise Ki-Kare testi kullanılmıştır.

3. BULGULAR

Bu bölümde Yöntem bölümünde belirtilen analiz teknikleriyle elde edilen bulgular sıralanmaktadır.

3.1. KATILIMCILARIN DEMOGRAFİK ÖZELLİKLERİ

Araştırmaya katılan öğrencilerinin yaşları 6 ile 15 yıl arasında değişmekte olup, ortalaması 10.78 ± 2.60 yıldır. Öğrencilerin 33'ü (%17.2) 1.sınıf, 13'ü (%6.8) 2.sınıf, 32'si (%16.7) 3.sınıf, 5'i (%2.6) 4.sınıf, 14'ü (%7.3) 5.sınıf, 25'i (%13) 6.sınıf, 29'u (%15.1) 7.sınıf ve 41'i (%21.4) 8.sınıftır (Tablo 4'e bakınız).

Tablo 4. Öğrencilerin Sınıflara Göre Dağılımı

	n	%
1.sınıf	33	17,2
2.sınıf	13	6,8
3.sınıf	32	16,7
4.sınıf	5	2,6
5.sınıf	14	7,3
6.sınıf	25	13
7.sınıf	29	15,1
8.sınıf	41	21,4

İlkokul ve ortaokul öğrencilerinin annelerinin 85'inin (%44.3) ev hanımı, 49'unun (%25.5) memur, 30'unun (%15.6) işçi, 14'ünün (%7.3) diğer meslek gruplarından, 7'sinin (%3.6) esnaf, , 7'sinin (%3.6) serbest meslek gruplarından olduğu görülmektedir.

İlkokul ve ortaokul öğrencilerinin annelerinin, 65'inin (%33.9) lise veya dengi okul mezunu, 55'inin (%28.6) üniversite veya yüksek okul mezunu, 42'sinin (%21.9)

okuryazar veya ilkokul mezunu, 22'sinin (%11.5) ortaokul mezunu ve 7'sinin (%3.6) yüksek lisans ve üzeri öğrenim durumlarının olduğu görülürken 1'inin (%0.5) okur-yazar olmadığı görülmektedir.

İlkokul ve ortaokul öğrencilerinin babalarının 56'sının (%29.2) işçi, 44'ünün (%22.9) memur, 27'sinin (%14.1) esnaf, 27'sinin (%14.1) diğer meslek gruplarından ve 17'sinin (%8.9) serbest meslek gruplarından olduğu görülürken 21'inin (%10.9) çalışmadığı görülmektedir.

İlkokul ve ortaokul öğrencilerinin babalarının 57'sinin (%29.7) üniversite veya yüksek okul mezunu, 56'sının (%29.2) lise veya dengi okul mezunu, 49'unun (%25.5) okur-yazar veya ilkokul mezunu, 22'sinin (%11.5) ortaokul mezunu ve 7'sinin (%3.6) yüksek lisans ve üzeri öğrenim durumlarının olduğu görülürken 1'inin (%0.5) okur-yazar olmadığı görülmektedir.

Aile üyelerinin en uzun süreyle yaşadıkları yerler sorulduğunda 178'i (%92.7) şehirde, 7'si (%3.6) büyükşehirde, 3'ü (%1.6) ilçede, 2'si (%1) kasabada ve 2'si (%1) köyde yaşadığını bildirmiştir.

Ailelerin 151'inin (%78.6) 2 yada 3 çocuk sahibi olduğu 34'ünün (%17.7) tek ve 7'sinin (%3.6) 4 ve üzeri çocuk sahibi olduğu görülmektedir.

Ailelerin 13'ünün (%6.8) sosyo-ekonomik durumunun düşük, 169'unun (%88) orta ve 10'unun (%5.2) yüksek olduğu görülmektedir (Tablo 5'e bakınız).

Tablo 5. Ailelerin Demografik Özellikleri

		n	%
Anne Mesleği	Ev Hanımı	85	44,3
	İşçi	30	15,6
	Esnaf	7	3,6
	Memur	49	25,5
	Serbest Meslek	7	3,6
	Diğer	14	7,3
Anne Öğrenim Durumu	Okur-yazar değil	1	0,5
	Okur-yazar veya ilkokul mezunu	42	21,9
	Ortaokul mezunu	22	11,5
	Lise veya dengi okul mezunu	65	33,9
	Üniversite veya yüksek okul mezunu	55	28,6
	Yüksek lisans ve üzeri	7	3,6
Baba Mesleği	Çalışmıyor	21	10,9
	İşçi	56	29,2
	Esnaf	27	14,1
	Memur	44	22,9
	Serbest Meslek	17	8,9
	Diğer	27	14,1
Baba Öğrenim Durumu	Okur-yazar değil	1	0,5
	Okur-yazar veya ilkokul mezunu	49	25,5
	Ortaokul mezunu	22	11,5
	Lise veya dengi okul mezunu	56	29,2
	Üniversite veya yüksek okul mezunu	57	29,7
	Yüksek lisans ve üzeri	7	3,6
Yaşadığınız yer	Büyükşehir	7	3,6
	Şehir	178	92,7
	İlçe	3	1,6
	Kasaba	2	1,0
	Köy	2	1,0
Çocuk Sayısı	Tek çocuk	34	17,7
	2-3 çocuk	151	78,6
	4 ve üzeri çocuk	7	3,6
Sosyoekonomik Durum	Düşük	13	6,8
	Orta	169	88
	Yüksek	10	5,2

3.2.ÖĞRENCİLERİN OKUL BAŞARILARIYLA İLGİLİ BULGULAR

İlkokul ve ortaokul öğrencilerinin okul başarı skorları 3 ile 10 arasında değişmekte olup ortalamasının 8.40 ± 1.52 olduğu görülmektedir. Öğrencilerin günlük internet kullanım sürelerine bakıldığında ilkokul ve ortaokul öğrencilerinin 89'unun (%46.4) 1-2 saat arasında, 55'inin (%28.6) günde ortalama 1 saatten az, 18'inin (%9.4) 3-4 saat arasında ve 7'sinin (%3.6) ortalama 5 saat ve üzerinde internet kullandığı görülmektedir. 23 öğrencinin annesi çocuklarının (%12) gün içinde interneti hiç kullanmadıklarını bildirmiştir. Dağılım Tablo 6'da verilmiştir.

Tablo 6. Öğrencilerin Günlük İnternet Kullanım Süreleri

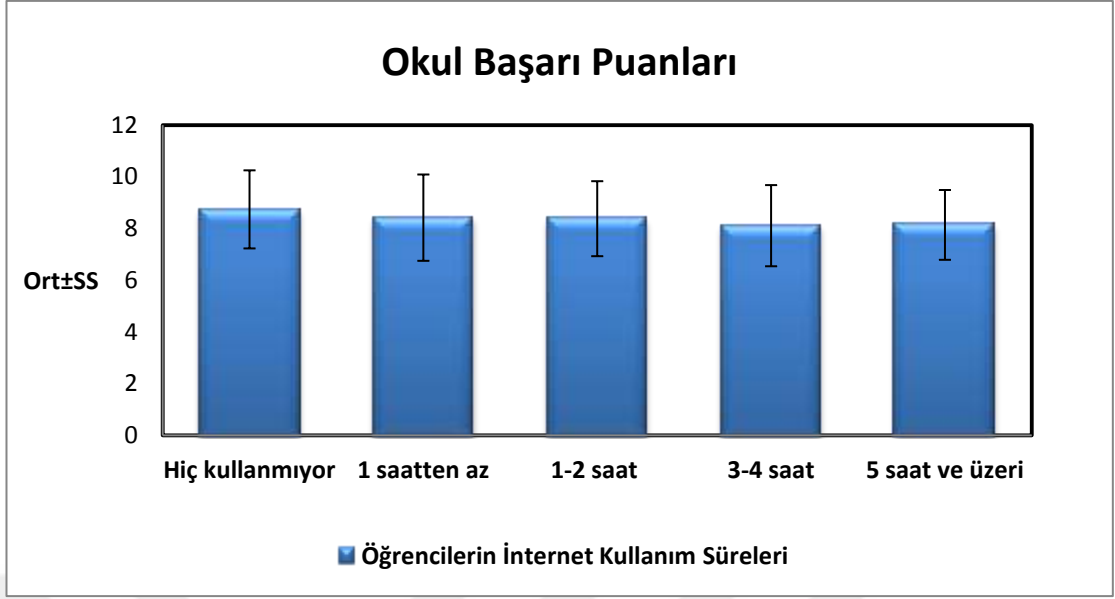
	n	%
Hiç kullanmıyor	23	12
1 saatten az	55	28,6
İnternet Kullanma Süresi		
1-2 saat	89	46,4
3-4 saat	18	9,4
5 ve üzeri saat	7	3,6

Tablo 7'de belirtildiği gibi öğrencilerin günlük internet kullanım sürelerine göre okul başarı puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır ($p > 0.05$). Sonuçlar Şekil 2'de görülmektedir.

Tablo 7. Öğrencilerin İnternet Kullanım Sürelerine Göre Okul Başarı Puanları

	Okul başarı puanları
	Ort \pm SS
Hiç kullanmıyor	8,74 \pm 1,51
1 saatten az	8,42 \pm 1,67
1-2 saat	8,38 \pm 1,45
3-4 saat	8,11 \pm 1,57
5 saat ve üzeri	8,14 \pm 1,35
p	0,507

Kruskall-Wallis Test

Şekil 2. Öğrencilerin internet kullanım sürelerine göre okul başarılarının dağılımı

Ankette sorulan bir diğer soru annelerin günlük internet kullanım süreleri ile ilgiliydi. Annelerin 66'sı interneti (%34.4) 1-2 saat arasında, 53'ü (%27.6) günde ortalama 1 saatten az, 27'si (%14.1) 3-4 saat arasında ve 15'i (%7.8) 5 saat ve üzerinde kullandığını bildirmektedir. 31 anne ise (%16.1) gün içinde interneti hiç kullanmadıklarını bildirmiştir. Dağılım Tablo 8'de verilmiştir.

Tablo 8. Annelerin Günlük İnternet Kullanım Süreleri

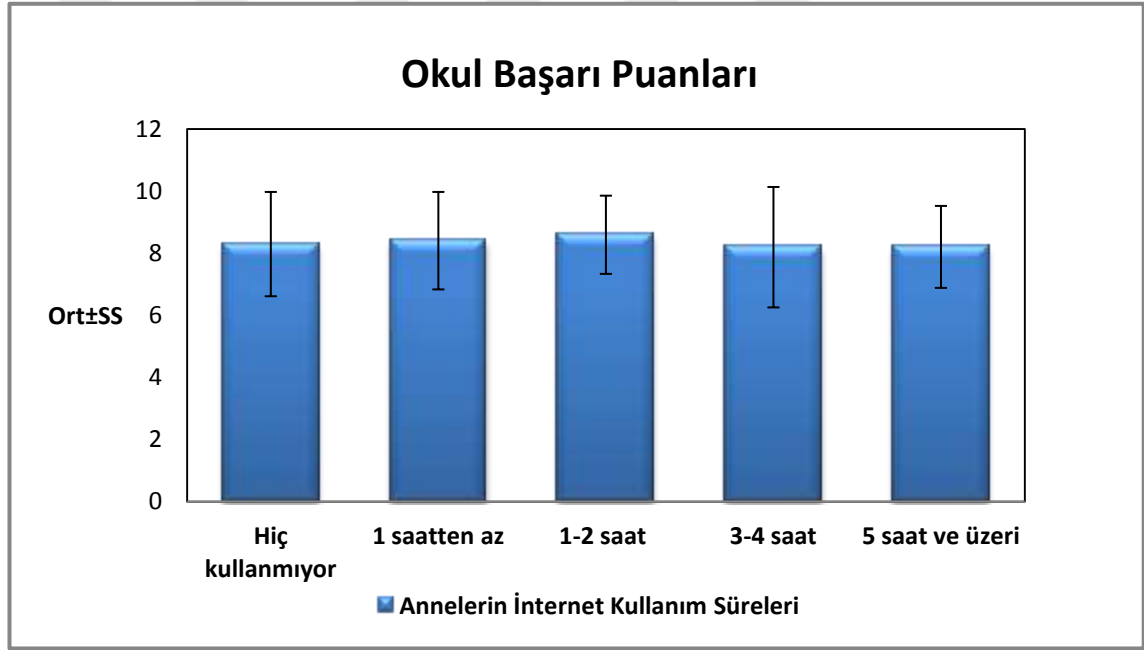
	n	%
Hiç kullanmıyor	31	16,1
1 saatten az	53	27,6
İnternet Kullanma Süresi		
1-2 saat	66	34,4
3-4 saat	27	14,1
5 ve üzeri saat	15	7,8

Tablo 9'da görüldüğü gibi ilkökul ve ortaokul öğrencilerinin annelerinin internet kullanım sürelerine göre çocukların okul başarı puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır ($p>0.05$). Sonuçlar Şekil 3'de görülmektedir.

Tablo 9. Annelerin İnternet Kullanım Sürelerine Göre Çocukların Okul Başarı Puanları

Okul başarı puanları	
	Ort±SS
Hiç kullanmıyor	8,29±1,68
1 saatten az	8,4±1,57
1-2 saat	8,59±1,26
3-4 saat	8,19±1,94
5 saat ve üzeri	8,2±1,32
p	0,861

Kruskall-Wallis Test

Şekil 3. Annelerin internet kullanım süresine göre öğrencilerin okul başarılarının dağılımı

Tablo 10’da belirtildiği gibi, ilkokul ve ortaokul öğrencilerinin cinsiyete, sınıf düzeylerine ve sahip olduğu kardeş sayısına göre okul başarı puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır ($p>0.05$).

Tablo 10. Öğrencilerinin Çeşitli Parametrelere Göre Okul Başarı Puanları

	Okul başarı puanları		p
	Ort±SS		
¹ Cinsiyet			
	Kız	8,45±1,47	0,799
	Erkek	8,35±1,59	
¹ Sınıf			
	İlkokul	8,61±1,42	0,057
	Ortaokul	8,19±1,61	
² Kardeş sayısı			
	Tek çocuk	8,5±1,48	0,929
	2-3 kardeş	8,37±1,55	
	4 kardeş ve üzeri	8,57±1,27	
¹ Mann-Whitney U Test		² Kruskall-Wallis Test	

Tablo 11’de gösterildiği gibi ilkokul ve ortaokul öğrencilerinin annelerinin eğitim ve çalışma durumlarına göre ve babalarının çalışma durumlarına göre öğrencilerin okul başarı puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır ($p>0.05$). Ancak babaların eğitim durumlarına göre öğrencilerin okul başarı puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmaktadır ($p:0.006$; $p<0.01$). Farklılığın hangi gruptan kaynaklandığını tespit amacıyla yapılan test sonucunda; üniversite mezunu ve üzeri eğitim düzeyindeki babaların çocuklarının okul başarı puanı, ortaokul mezunu ve lise veya dengi okul mezunu olan babalardan istatistiksel olarak anlamlı düzeyde yüksek bulunmuştur ($p_1:0.011$; $p_2:0.002$, $p<0.05$, $p<0.01$). Diğer gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır ($p>0.05$).

Tablo 11. Ebeveynlerin Eğitim ve Çalışma Durumlarına Göre Öğrencilerin Okul Başarı Puanları

	Okul başarı puanları		p
	Ort±SS		
¹Annenin eğitim durumu			
Okuryazar ve ya ilkokul mezunu	8,4±1,5		0,113
Ortaokul mezunu	8,14±1,67		
Lise ve ya dengi okul mezunu	8,11±1,72		
Üniversite mezunu ve üzeri	8,81±1,19		
²Annenin çalışma durumu			
Çalışıyor	8,34±1,59		0,687
Çalışmıyor	8,45±1,48		
¹Babanın eğitim durumu			
Okuryazar ve ya ilkokul mezunu	7,96±1,63		0,006*
Ortaokul mezunu	8±1,54		
Lise ve ya dengi okul mezunu	8,45±1,59		
Üniversite mezunu ve üzeri	8,84±1,25		
²Babanın çalışma durumu			
Çalışıyor	8,67±1,11		0,629
Çalışmıyor	8,37±1,57		

¹Kruskall-Wallis Test

²Mann-Whitney U Test

*p<0.01

İlkokul ve ortaokul öğrencilerinin yaşları ile okul başarı puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki görülmemektedir (r:-0.129; p>0.05) (Tablo 12'ye bakınız).

Tablo 12. Öğrencilerin Yaşları ile Okul Başarı Puanlarının Korelasyonu

	Okul başarı puanı	
	r	p
Yaş (yıl)	-0,129	0,074

Pearson Correlation Test

3.3.ÖĞRENCİLERİN VE ANNELERİNİN İNTERNET KULLANIM SÜRELERİYLE İLGİLİ BULGULAR

Çalışmada öğrencilerin ve annelerin internet kullanım süresinin neler ile ilişkili olduğuna bakılmıştır.

İlk önce ilkokul ve ortaokul öğrencilerinin internet kullanım sürelerine göre yaş ortalamalarının nasıl değiştiğine bakılacak olursa (Tablo 13), öğrencilerin internet kullanım sürelerine göre yaş ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmaktadır ($p:0.001$; $p<0.01$). Farklılığın hangi gruptan kaynaklandığını saptamak amacıyla yapılan Post-Hoc Tamhane's T2 Test sonucunda; 5 saat ve üzeri internet kullanan çocukların yaş ortalaması hiç internet kullanmayan ($p:0.001$), 1 saatten az ($p:0.001$) ve 1-2 saat arası ($p:0.001$) internet kullanan çocuklardan istatistiksel olarak anlamlı düzeyde yüksek bulunmuştur ($p<0.01$). 3-4 saat arası internet kullanan çocukların yaş ortalaması hiç internet kullanmayan ($p:0.001$), 1 saatten az ($p:0.001$) ve 1-2 saat arası ($p:0.001$) internet kullanan çocuklardan istatistiksel olarak anlamlı düzeyde yüksek bulunmuştur ($p<0.01$). Diğer gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır ($p>0.05$).

Tablo 13. Öğrencilerinin İnternet Kullanım Sürelerine Göre Yaş Ortalamaları

	Yaş
	Ort±SS
Hiç kullanmıyor	9,17±2,69
1 saatten az	10,42±2,51
1-2 saat	10,72±2,44
3-4 saat	13,17±1,58
5 saat ve üzeri	13,43±0,98
p	0,001**

One-Way ANOVA Test ***p<0.01*

İlkokul ve ortaokul öğrencilerinin cinsiyete (Tablo 14) ve sahip olduğu kardeş sayısına göre (Tablo 15) internet kullanım süreleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır ($p>0.05$).

Tablo 14. Öğrencilerin Cinsiyete Göre İnternet Kullanım Süreleri

	Cinsiyet		p
	Kız	Erkek	
	n (%)	n (%)	
Hiç kullanmıyor	14 (%14,4)	9 (%9,5)	
1 saatten az	25 (%25,8)	30 (%31,6)	
1-2 saat	48 (%49,5)	41 (%43,2)	0.227
3-4 saat	9 (%9,3)	9 (%9,5)	
5 saat ve üzeri	1 (%1)	6 (%6,3)	

*Ki-Kare Test***Tablo 15. Öğrencilerin Kardeş Sayısına Göre İnternet Kullanım Süreleri**

	Kardeş sayısı			p
	Tek çocuk	2-3 kardeş	4 kardeş ve üzeri	
	n (%)	n (%)	n (%)	
Hiç kullanmıyor	5 (%14,7)	18 (%11,9)	0 (%0)	
1 saatten az	6 (%17,6)	46 (%30,5)	3 (%42,9)	
1-2 saat	19 (%55,9)	67 (%44,4)	3 (%42,9)	0,399
3-4 saat	2 (%5,9)	16 (%10,6)	0 (%0)	
5 saat ve üzeri	2 (%5,9)	4 (%2,6)	1 (%14,3)	

Ki-Kare Test

Ancak öğrencilerin sınıf düzeylerine göre internet kullanma süreleri arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmaktadır ($p:0.001$; $p<0.01$). Farklılığın hangi gruptan kaynaklandığının tespit etmek için yapılan ikili karşılaştırmalar sonucunda; ilkokul öğrencilerinde internet kullanmama oranı (%17.5), ortaokul öğrencilerinden (%6.3) istatistiksel olarak anlamlı düzeyde yüksektir ($p:0.002$; $p<0.01$). Ortaokul öğrencilerinde 3-4 saat arası internet kullanımı görülme oranı (%15.8), ilkokul

öğrencilerinden (%3.1) istatistiksel olarak anlamlı düzeyde yüksektir (p:0.001; p<0.01). Ortaokul öğrencilerinde 5 saat ve üzeri internet kullanımını görülme oranı (%7.4), ilkokul öğrencilerinden (%0) istatistiksel olarak anlamlı düzeyde yüksektir (p:0.003; p<0.01). Diğer gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır (p>0.05). (Tablo 16'ya bakınız).

Tablo 16. Öğrencilerin Sınıflara Göre İnternet Kullanım Süreleri

	Sınıf		p
	İlkokul	Ortaokul	
	n (%)	n (%)	
Hiç kullanmıyor	27 (%17,5)	6 (%6,3)	
1 saatten az	31 (%32)	24 (%25,4)	
1-2 saat	46 (%47,4)	43 (%45,3)	0,001**
3-4 saat	3 (%3,1)	15 (%15,8)	
5 saat ve üzeri	0 (%0)	7 (%7,4)	

Ki-Kare Test **p<0.01

Annelerin internet kullanım süresinin çalışma ve eğitim durumlarına göre istatistiksel olarak farklılaştığı görülmektedir (p:0.011; p<0.05). Farklılığın hangi gruptan kaynaklandığının tespiti için yapılan ikili karşılaştırmalar sonucunda; çalışan annelerin internet kullanmama oranı (%24.7), çalışmayan annelerden (%9.3) istatistiksel olarak anlamlı düzeyde yüksektir (p:0.007; p<0.01). Çalışmayan annelerde 3-4 saat arası internet kullanımını görülme oranı (%19.6), çalışan annelerden (%7.1) istatistiksel olarak anlamlı düzeyde yüksektir (p:0.023; p<0.05). Diğer gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır (p>0.05). (Tablo 17'ye bakınız).

Tablo 17. Annelerin Çalışma Durumlarına Göre İnternet Kullanım Süreleri

	Anne Çalışma Durumu		p
	Çalışıyor	Çalışmıyor	
	n (%)	n (%)	
Hiç kullanmıyor	21 (%24,7)	10 (%9,3)	
1 saatten az	25 (%29,4)	28 (%26,2)	
1-2 saat	28 (%32,9)	38 (%35,5)	0,011*
3-4 saat	6 (%7,1)	21 (%19,6)	
5 saat ve üzeri	5 (%5,9)	10 (%9,3)	

Ki-Kare Test * $p < 0.05$

Annelerin eğitim durumlarına göre internet kullanım süreleri arasındaki anlamlı farklılığın ($p:0.001$; $p < 0.01$) hangi gruptan kaynaklandığını tespit edebilmek için yapılan ikili karşılaştırmalar sonucunda; okur yazar veya ilköğretim mezunu olanlarda 1-2 saat internet kullanımı görülme oranı (%16.3), lise ve ya dengi okul mezunu (%36.9) ve üniversite mezunu ve üzeri (%46.8) eğitim durumlarından istatistiksel olarak anlamlı düzeyde düşük bulunmuştur ($p_1:0.001$; $p_2:0.001$, $p < 0.01$). Üniversite mezunu ve üzeri olanlarda 1-2 saat internet kullanımı görülme oranı (%46.8), ortaokul mezunu olanlardan (%27.3) istatistiksel olarak anlamlı düzeyde yüksek bulunmuştur ($p:0.025$; $p < 0.05$). Diğer gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır ($p > 0.05$). (Tablo 18'e bakınız).

Tablo 18. Annelerinin Eğitim Durumlarına Göre İnternet Kullanım Süreleri

	Anne Eğitim Durumu				p
	Okur- yazar ve ya ilkokul mezunu	Ortaokul mezunu	Lise ve ya dengi okul mezunu	Üniversite mezunu ve üzeri	
	n (%)	n (%)	n (%)	n (%)	
Hiç kullanmıyor	13 (%30,2)	6 (%27,3)	9 (%13,8)	3 (%4,8)	0,001**
1 saatten az	19 (%44,2)	7 (%31,8)	12 (%18,5)	15 (%24,2)	
1-2 saat	7 (%16,3)	6 (%27,3)	24 (%36,9)	29 (%46,8)	
3-4 saat	3 (%7)	1 (%4,5)	13 (%20)	10 (%16,1)	
5 saat ve üzeri	1 (%2,3)	2 (%9,1)	7 (%10,8)	5 (%8,1)	

Ki-Kare Test ** $p < 0.01$

4. TARTIŞMA

Çalışmanın temel hipotezi “ilkokul ve ortaokul öğrencilerinin günlük internet kullanım sürelerinin okul başarısı ile ilişkisi vardır” şeklinde belirlenmişti. Verilerin değerlendirilmesinden sonra hipotez doğrulanmayarak öğrencilerin günlük internet kullanım sürelerine göre okul başarı puanları arasında anlamlı bir farklılığın olmadığı bulundu. Literatürde akademik başarının dahil edildiği çalışmaların çoğunun problemlili internet kullanımı ile ilişkili olduğu görülmektedir. Bayraktar ve Gün araştırmalarında (2007) problemlili internet kullanımı arttığında çocukların akademik başarılarının düştüğü sonucuna varmıştır. Young’un çalışmalarında da (1996,1999) problemlili internet kullanımının olumsuz etki ettiği alanlar arasında akademik başarı yer almaktadır. Giriş bölümünde bahsedildiği gibi Niemz, Griffiths ve Banyard’ın (2005), Cömert’in (2007), Odacı’nın (2011), Kılınç ve Doğan’ın (2014) araştırmaları da problemlili internet kullanımının akademik alana olumsuz etki ettiğini bildirmektedir. Bu çalışmada ise öğrencilerin problemlili internet kullanımı ya da internet bağımlılığı ölçülmeden günde ne kadar süre internet kullandıkları araştırılmıştır. Bundan dolayı araştırmada öğrencilerin günlük internet kullanım süresi ile ders başarısı arasında anlamlı bir ilişki bulunmamış olabilir. Bununla birlikte çocukların ders başarısını değerlendirmek için verilen formun anneler tarafından doldurulduğuna dikkat edilirse çocukları hakkında tarafsız davranmakta zorlanıyor olabilecekleri de gözden çıkarılmamalıdır. Dolayısıyla bu form daha çok annelerin çocuklarının başarısını nasıl algıladıkları ile ilişkili gözükmektedir. Okul başarısı, eğitim sisteminde kabul gören ders notları ile ölçülseydi araştırmada daha farklı bir sonuca ulaşılabilirdi.

Araştırmada öğrencilerin %46.4’ünün günde 1-2 saat arasında internet kullandığı görülmektedir. Avrupa Çevrimiçi Çocuklar Projesi Türkiye bulgularına (2010) göre 9-16 yaş arasındaki çocukların günlük ortalama 74 dakika (1-1,5 saat) internet kullandıkları bulunmuştur. Çocukların Sosyal Paylaşım Sitelerini Kullanım Alışkanlıkları Araştırması Raporu da (2011) çocukların günde ortalama 72 dakikasını internette geçirdiğini bildirmektedir. Çalışmanın bulguları Türkiye örneklemiyle benzerlik göstermektedir.

Çalışmada öğrencilerin cinsiyete, sınıf düzeylerine, sahip olduğu kardeş sayısına göre, annelerinin eğitim ve çalışma durumlarına ve babalarının çalışma durumlarına

göre okul başarı puanları arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Babaların eğitim durumlarına göre ise öğrencilerin okul başarı puanının değiştiği görülmüştür. Erdoğan'ın (2007) araştırmasında da babanın eğitim düzeyi ile öğrencilerin akademik başarıları arasında anlamlı farklılıklar vardır. Keskin ve Sezgin'in (2009) araştırmasında annenin eğitim düzeyi öğrencinin akademik başarısında farklılık yaratmazken, babanın eğitim düzeyinin öğrencilerin akademik başarısını etkilediği belirlenmiştir. Annenin çalışma durumu ile öğrencilerin akademik başarısı arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmamıştır. Öğrencinin akademik başarısı cinsiyet, kardeş sayısı gibi değişkenlerden etkilenmemiştir.

Çalışmada ilkokul öğrencilerinde internet kullanmama oranı ortaokul öğrencilerinden fazla bulunmuştur. Ortaokul öğrencilerinde 3-4 saat arası ile 5 saat ve üzeri internet kullanımı görülme oranı ilkokul öğrencilerinden fazladır. Bu sonuçlar Akkoyunlu ve Orhan'ın (2004), Arnas'ın (2005), Sarı ve Kunt'un (2014), Sarı Kunt'tan aktarıldığı üzere Gündoğdu'nun (2006) ve Çocukların Sosyal Paylaşım Sitelerini Kullanım Alışkanlıkları Araştırması çalışmaları ile uyumludur. Bu çalışmalarda da çocukların yaşları arttıkça internet kullanmaya ayırdıkları sürelerinin arttığı bulunmuştur. Ancak küçük çocuğun ailedeki bilgisayar kısıtlılığı nedeniyle interneti daha az kullanma ihtimalinin olduğuna dikkat edilmelidir. Bunu değerlendirmek adına kullanılan ankette çocukların ailede kaçınıcı kardeş (doğum sırası) olduğuna dair bir soru sorulmamıştır. Dolayısıyla bu da çalışmanın sınırlılıklarından biri olarak değerlendirilebilir.

Aynı zamanda Günel, Turhal ve İmal'in (2011) araştırmasında ilköğretim ikinci kademedeki okuyan öğrencilerin 3-5 saat arası ve 5 saatten fazla internet başında geçirdikleri zamanla çalışmadaki ortaokul öğrencilerinin 3-4 saat ve 5 saat üzeri internet kullanım oranları benzerlik göstermektedir.

Çalışmada cinsiyete göre internet kullanım süreleri arasında bir fark bulunmamıştır. TÜİK'in raporunda (2013) 6-15 yaş arası erkek çocukların interneti kullanma oranı %53.7 iken kız çocuklarının kullanma oranı %47.8'dir. Araştırmanın bulgusunun Türkiye örneklemiyle uygunluk göstermediği söylenebilir. Ancak ergenler üzerinde yapılan çalışmalarda bazen bu farkın olmadığı da gözlenmiştir (Subrahmanyam ve Lin 2007; Batıgün, Hasta 2010). Literatürde bu alanla ilgili birbirinden farklı

sonuçlar ile karşılaşmak mümkündür. İnternet bağımlılığı ile ilgili yapılmış çalışmaların derlendiği bir makale bu cinsiyetler arası farklılığın araştırma yöntemi ve örneklem seçimindeki farklılıklar ile ilişkili olduğunu belirtmektedir (akt., Durak-Batėun, Kılıç 2011).

Araştırmalar, internet bağımlılığının nedenlerini ortaya koymaya çalışsa da nedenleri tam olarak ortaya koymada başarılı olamamıştır (Sevindik 2011). Akademik başarı internet bağımlılığını yordayan değişkenlerden biri olarak bulunmuştur (Esen ve Siyez 2011). Bilge araştırmasında (2012) bağımlılık eğilimini bilgisayar kullanım süresi açısından değerlendirdiğinde 2-3 saat kullananların 1 saat kullananlara göre daha eğilimli olduğunu söylemektedir. Dolayısıyla problemlili internet kullanımı ya da bağımlılıkla ilgili risk faktörlerinin arasında internete bağlanma süresini de dikkate almak gerekir (Gzen, Kurt ve Canbulat 2014). İnternet bağımlılığı her yaşta görülebileceği gibi 12-18 yaş grubu için önemli bir risk unsurudur. Bu çalışmada günlük internet kullanım süresi 3-4 saat ve 5 saatin üzerinde olan öğrencilerin oranı sırasıyla %9.4 ile %3.6; günde 1-2 saat kullanan öğrencileri oranı da %46.4'tür. Ayrıca ortaokul ğrencilerinin ilkokul öğrencilerinden daha fazla internet kullandığı bulgusu da bize bu grup içinde de problemlili internet kullanımına yönelik nlem almamız gerektiği konusunda fikir verebilir.

Madde ve alkol gibi diğer bağımlılık türlerine göre daha erken yaşlarda başladığı düşünülen bu problemin dikkatle ele alınması, ergenliğe gelmeden çocuklara ilkokul ve ortaokul sıralarındayken internet ve bilgisayar kullanım ile ilgili gerekli becerilerin kazandırılması önemli gözükmektedir. Burada için içine hem teknoloji okuryazarlığı hem de ailelerin, velilerin ve öğretmenlerin bilgilendirilmesi girmektedir. Ulaşılan son nokta ise çocuğun her zamanki gibi bir sistem içinde ele alınması gerektiğidir.

Çocukların interneti daha güvenli kullanmalarına yönelik BTK aileler ve çocuklar için çeşitli çalışmalar yapmaktadır. Bunlardan biri 2009 yılında Ulaştırma Bakanlığı'nın öncülüğünde BTK tarafından çocuklar için hazırlanan "Güvenli İnternet İçin Tavsiyeler" adlı rehber kitapıdır. Anne babalara da güvenli internet kullanımı için bir rehber hazırlanmıştır. Bu rehber kitapçıklar ilgili sitede e-kılavuz şeklinde bulunmaktadır.

BTK, her yaştaki internet kullanıcısının faydalanabileceği şekilde İnternet Bilgi İhbar Merkezi kurmuştur. Bu sayede aileler hem kendileri hem de çocukları için uygunsuz olduğunu düşündükleri içeriği telefonla arayarak ya da kısa mesajla ihbar edebilirler.

Ebeveynler çocuklarının internetin faydalı taraflarından uzak kalmaması ve çağa ayak uydurması hem de zararlı içerikleriyle karşılaşmasını engellemek için hazırlanmış faydalı sitelere ulaşmaya çalışmalıdır. Bunun için düzenlenmiş listelere yine BTK'nın güvenli web kullanımına yönelik hazırladığı siteden ulaşmak mümkündür.

BTK'nın (2012) çocukların güvenli internet kullanımını sağlamak adına anne babalar için hazırladığı 10 temel kuralı içeren liste bu kurumun web adresinde mevcuttur. Bu listedeki kuralların anne babalar tarafından çocuklara öğretilmesinde ve sık sık hatırlatılmasında fayda vardır.

1. Hayatın internetten ibaret olmadığı ve burada geçirdiği süreyi kontrol etmesi
2. İnternetin mümkün olduğunca evde ve ailenin olduğu odada kullanılması
3. İnternette gezinmek için tercih edilen sitelerin seçiminde aile ve öğretmenlerin desteğinin alınması
4. İnternette yararlanarak ödev hazırlandığında ya da bir konuyla ilgili araştırma yapıldığında bilgilerin doğruluğunu başka siteleri de ziyaret ederek sorgulaması ve bulunduğu bilgiler/resimler için kaynak göstermesi
5. Sosyal paylaşım siteleri kullanılırken asla tanımadığı kişilerle arkadaş olmamaları ve onlarla konuşmamaları
6. İnternette biriyle tanıştıysa bu kişiyle gerçek hayatta buluşmaması, ancak tanışma gibi bir durum olursa da mutlaka aileden bir yetiškine bildirmesi
7. Kişisel ve özel bilgilerin asla başkalarıyla paylaşılmaması ve bunların saklanmasına özen gösterilmesi
8. Tanımadıkları kişilerden gelen mail ya da mesajları asla açmamaları
9. Yüz yüze yapmayacakları tarzda küfür, argo, ya da hakaret içeren konuşmaları internetten de yapmamaları

10. İnternet ortamında rahatsız edici herhangi bir durumla karşılaşıldığında mutlaka ebeveynlere, öğretmenlere ya da konuyla ilgili ihbar birimlerine başvurmaları gerektiği öğretilmelidir.

Burnam'ın (2005) araştırmasında ailelerin bilgisayar kullanmaya isteksiz olmaları nedeniyle çocuklarına bilgisayar kullanmalarında eşlik etme ya da yardımcı olma konusunda yetersiz kaldıkları görülmektedir (akt., Gürcan, Özhan ve Uslu 2008). Bir araştırmada öğrencilere internet kullanma konusunda en çok rehberlik eden kişiler sorgulanmıştır. Çocukların büyük bir kısmı bilgisayar öğretmeni, internet kafe sahibi, arkadaşları gibi aile içerisinde yer almayan diğer bireyleri işaret etmiştir (Tercan, Sakarya ve Çoklar 2011).

Çocuklar çağın en büyük icadını öğrenmek ve kullanmak için bu kadar istekli, becerikli ve başarılı iken ailelerin bu konuda geri durmaları onların bu alanda yalnız başlarına kalmalarına neden olmaktadır. O yüzden ebeveynler en az çocukları kadar interneti tanımalı, internetin olası tehlikelerini öğrenmeli, çocukların bilmesi gerekenleri onlara öğretmeli ve her şeyden önce kendileri kullanım konusunda örnek olmalıdır.

Teknolojinin gelişmesindeki ve yayılmasındaki hız olayın etik boyutunu da düşündürmelidir. Bu etik boyuta bir de çocuk ve internet ilişkisi üzerinden bakılacaksa daha dikkatli olmak gerekir. Bunun için çocuklara etik farkındalık kazandırılması çok önemlidir. Çocukların yapılacak doğru şeyin farkına varmasını, bunu yapmaya söz vermesini sağlamak ve verdiği söze bağlı kalma duygusu geliştirmek, çocukları doğru şeyi yapmaya yeterli hale getirmek farkındalığın kazandırılması gereken alanlar olarak sıralanabilir (Aydın 2013).

Aslında ebeveynlerin öğrenmesi gerekenler de çocuklarına öğretmesi gerekenler de teknoloji okuryazarlığını akla getirmektedir. Bu becerilere kısmen sahip olunması internetin faydalı kullanımı için önemli bir kapı açabilir. Nitekim bilgi ve iletişim teknolojilerinin eğitimde kullanılabilmesi için en gerekli koşulun teknoloji okuryazarı olmak olduğu da söylenebilir (Yanık 2010).

Bilişim teknolojilerinin eğitim alanında kullanılması bilgiye daha hızlı ulaşmayı ve kaynak çeşitliliği ile birlikte bilgi birikiminin katlanmasını sağlayacaktır (Aydoğan

2013). Özmusul'dan aktarıldığı gibi (2010) bilişim teknolojileri akademik başarısı düşük olan öğrencilerin kendinden daha emin olmalarını sağlayıp öğrenmede aktif duruma geçmelerini ve böylece yeni öğrenme çevresi oluşturma potansiyeline sahip olabileceklerini söylemektedir.

İnternetin bahsedilen faydalarından yararlanmak için ülkemizde de girişimler olmaktadır. Ancak başlatılan projelerde ve uygulamalarda çeşitli sorunlarla karşılaşıldığı çalışmalar ile görülmektedir (Özkan ve Deniz 2014; Topal, Akgün 2015). Bu uygulamaların başarısızlığının nedenlerinden biri teknolojiyi kullanacak öğretmenlerin yarısından fazlasının eğitim amaçlı internet kullanımında kendilerini yeterli görmemeleridir. Bazen de bütün materyaller sağlansa da içeriğin tam oturtulmadığı ya da tabletin/bilgisayarın amacına uygun kullanılmadığı gözlenmektedir. Bu eksiklikleri tamamlamak adına bilgisayar ve öğretim teknolojileri öğretmenlerinden destek alınarak materyali kullanacak öğretmenlere ve öğretmen adaylarına daha kapsamlı bir hizmet içi eğitim verilebilir.

Bunlarla birlikte sadece okullarda değil evde de öğrencilerin kullanımında olan bilgisayarlarda eğitim yazılımlarının olması çocukların bilişim teknolojilerini daha faydalı kullanmalarını sağlayabilir. Ancak anne babalar tarafından eğitimde internetin her şey olmadığı da gözden çıkarılmamalıdır. Yani anne babalar eve bir adet bilgisayar alıp internet bağlantısı sağladıklarında bütün sorunun çözüleceği gibi yanlış bir kanıya varmamalıdır (akt., Kulu 2012).

Başlatılan projelerde aksaklıklar, sorunlar, yetersizlikler olsa bile bir taraftan projelerin varlığı oldukça önemlidir. Çünkü bazı araştırmalar sosyoekonomik düzeyi daha yüksek, evlerinde 1'den fazla bilgisayarı olan ailelerin çocuklarının internet kullanma yeterliliklerinin daha yüksek olduğunu söylemektedir (Topal ve Kolburan-Geçer 2014). Daha varlıklı aileler 21.yüzyıl teknolojisi hakkında bilgilendikçe çocukları için daha doğru adımları atabileceklerdir. Ancak sosyoekonomik düzeyi daha düşük ailelerden gelen çocukların faydalı teknolojiye ulaşması daha zordur. Aynı zamanda internetin sunduğu tehlikeli taraflarla karşılaşma ihtimalleri de daha fazladır. O yüzden bu uçurumun genişlememesi adına başlatılan projelerin, uygulamaların devamlılığının en iyi şekilde sağlanması için çaba gösterilmesi oldukça önemli görülmektedir (Palmer 2013).

Ülkemizdeki genç nüfus oranı, internetin yaygınlaşma hızı, ailelerin çocuklarına göre okuryazarlık oranlarının daha düşük olması gibi kritik noktalar göz önüne alındığında yakın zamanda psikologlar, hekimler, klinisyenler yani bütün tıp ve ruh sağlığı çalışanları bu durumla daha fazla karşılaşabilir. Konuyla ilgili gelişmelerin iyi takip edilmesi ve var olan literatürün iyi araştırılması önemli gözükmektedir.

Nerdeyse her yaşta insanın artık interneti kullandığı en azından tanıştığı düşünülürse bu alanda yapılacak araştırmaların daha kapsamlı ve ileriye yönelik bilgi verecek şekilde düzenlenmesinin daha iyi olacağı düşünülmektedir.

KAYNAKÇA

- Acier, D. ve Kern, L., 2011, "Problematic İnternet Use: Perceptions of Addiction Counsellors", Computers&Education, 56, 983-989.
- Ailelere Tavsiyeler 10 Temel Kural (2012) http://guvenlinet.org.tr/tr/menu/17-10_Temel_Kural.html adresinden 10 Nisan 2015 tarihinde edinilmiştir.
- Ailemizin Afacan Çocuğu: İnternet "İnternetin Güvenli Kullanımı İçin Anne Babalara Tavsiyeler" (2012). <http://www.guvenliweb.org.tr/anneBabaKilavuz/> adresinden 10 Nisan 2015 tarihinde edinilmiştir.
- Akbaba-Altun, S. ve Altun, A., 2000, "Bir Eğitim Aracı Olarak İnternet", Milli Eğitim Dergisi, 147, 23-26.
- Akkoyunlu, B. ve Tuğrul, B., 2002, "Okul Öncesi Çocukların Ev Yaşantısındaki Teknolojik Etkileşimlerin Bilgisayar Okuryazarlığı Becerileri Üzerindeki Etkisi", Hacettepe Üniversite Eğitim Fakültesi Dergisi, 23, 12-21.
- Aksaçlıoğlu, A. ve Yılmaz, B., 2007, "Öğrencilerin Televizyon İzlemeleri ve Bilgisayar Kullanmalarının Okuma Alışkanlıkları Üzerine Etkisi", Türk Kütüphaneciliği, 21(1), 3-28.
- Aktaş-Arnas, Y., 2005, "3-18 Yaş Grubu Çocuk ve Gençlerin İnteraktif İletişim Araçlarını Kullanma Alışkanlıklarının Değerlendirilmesi", The Turkish Online Journal of Educational Technology-TOJET, 4(4), 59-66.
- Amerikan Psikiyatri Birliği, Ruhsal Bozuklukların Tanısal ve Sayımsal Elkitabı, Beşinci Baskı (DSM-5), Tanı Ölçütleri Başvuru Elkitabı'ndan, çev. Koroğlu E., Hekimler Yayın Birliği, Ankara, 2013.
- Arcan, K., 2006, "Özel Okullara Giden Lise Düzeyindeki Ergenlerin, Akademik Başarıları ile Algıladıkları Anne-Baba Tutumları Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi", Yüksek Lisans Tezi, Maltepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Avrupa Çevrimiçi Çocuklar (EU Kids Online) Projesi, 2010, "Avrupa Çevrimiçi Çocuklar Araştırma Projesi Türkiye bulguları basın toplantısı", [Çevrim-içi: <http://eukidsonline.metu.edu.tr/>
- Avrupa Çevrimiçi Çocuklar (EU Kids Online) Projesi, 2011, "Avrupa Çevrimiçi Çocuklar Araştırma Projesi Sonuçları Raporu-web sürümü", [Çevrim-içi: <http://eukidsonline.metu.edu.tr/>
- Aydın, İ., 2013, "Çocuk, İnternet ve Etik", Gençlik Araştırmaları Dergisi, 1(2), 98-119.
- Aydiner, A.A., 2004, "13 ve 16 Yaşlarındaki Öğrencilerin Ana-Baba Tutumlarını Algılamaları ile Çalışma Alışkanlıkları ve Okul Başarıları Arasındaki İlişki", Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.

- Aydoğan, D., 2013, “İlköğretim 8.Sınıf Öğrencilerinin “Bilişim Teknolojileri Okuryazarlık Düzeyleri (Malatya Örneği)”, Avrasya Uluslararası Araştırmalar Dergisi, 2(3), 34-59.
- Balkaya-Çetin, A., 2014, “Ergenlerin İnternet ve Problemlerle İnternet Kullanım Davranışlarının Bazı Psiko-Sosyal Özellikler Açısından İncelenmesi”, Doktora Tezi, Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.
- Bayraktar, F. ve Gün, Z., 2007, “Incidence and Correlates of Internet Usage Among Adolescents in North Cyprus”, *Cyberpsychology&Behaviour*, 10(2), 191-197.
- Bayzan, Ş. ve Özbilen, A., 2011, “Dünyada İnternetin Güvenli Kullanımına Yönelik Uygulama Örnekleri ve Türkiye’de Bilinçlendirme Faaliyetlerinin İncelenmesi ve Türkiye İçin Öneriler”, 5. International Computer & Instructional Technologies Symposium, Fırat Üniversitesi, Elazığ.
- Bilge, F., 2012, “Bir Grup İlköğretim Öğrencisinde Bilgisayara Yönelik Bağımlılık Eğilimi Değerlendirmesi”, Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi, 43, 96-105.
- Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu Telekomünikasyon İletişim Başkanlığı, 2010, “İhbar İstatistikleri”, <http://sgb.kulturturizm.gov.tr/Eklenti/1604,ihbaristatistikleri01032010pdf.pdf> adresinden 4 Mart 2015 tarihinde edinilmiştir.
- Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu Telekomünikasyon İletişim Başkanlığı, İnternet Bilgi İhbar Merkezi (t.y.). <https://www.ihbarweb.org.tr/hakimizda.html> adresinden 10 Nisan 2015 tarihinde edinilmiştir.
- Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu, 2014, “Türkiye Elektronik Haberleşme Sektörü Üç Aylık Pazar Verileri Raporu-4.Çeyrek”, Ankara.
- Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu Telekomünikasyon İletişim Başkanlığı ve Orta Doğu Teknik Üniversitesi, 2011, “Çocuklarda Sosyal Paylaşım Sitelerini Kullanım Alışkanlıkları Araştırması Raporu.
- Black, D.W., Belsare, G. ve Schlosser, S., 1999, “Clinical Features, Psychiatric Comorbidity and Health-Related Quality of Life in Persons Reporting Compulsive Computer Use Behavior”, *J Clin Psychiatry*, 60(12), 839-44.
- Canbek, G. ve Sağıroğlu, Ş., 2007, “Çocukların ve Gençlerin Bilgisayar ve İnternet Güvenliği”, *Politeknik Dergisi*, 10(1), 33-39.
- Cengizhan, C., 2003. “Bilgisayar ve İnternet Bağımlılığı”, XI. Türkiye’de İnternet Konferansı, İstanbul.
- Chen, Y.F ve Peng, S.S., 2008, “University students' Internet use and its relationships with academic performance, interpersonal relationships, psychosocial adjustment, and self-evaluation”, *Cyberpsychology&Behavior*, 11(4), 467-9.

- Çağlar, S. ve Savaşer, S., 2010, “İnternet ve Çocuk Pornografisi”, Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi, 7(1), 1001-1008.
- Çakır, H. ve Topçu, H., 2005, “Bir İletişim Dili Olarak İnternet”, Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 19(2), 71-96.
- Çam, Ş., 2003, “Çocuk Pornografisi Tartışmalarına İlişkin Sorular”, İletişim Araştırmaları, 1(2), 55-86.
- Çelen, F.K., Çelik, A. ve Seferoğlu, S.S., 2011, “Çocukların İnternet Kullanımları ve Onları Bekleyen Çevrim-içi Riskler”, XIII. Akademik Bilişim Konferansı, Malatya.
- Deveci-Topal, A. ve Kolburan-Geçer, A., 2014, “Ortaokul Öğrencilerinin İnternet Yeterlik Düzeyi Algılarının Belirlenmesi”, İlköğretim Online, 13(1), 180-190.
- Durak-Batıgün, A. ve Hasta, D., 2010, “İnternet Bağımlılığı: Yalnızlık ve Kişilerarası İlişki Tarzları Açısından Bir Değerlendirme”, Anadolu Psikiyatri Dergisi, 11, 213-219.
- Durak-Batıgün, A. ve Kılıç, N., 2011, “İnternet Bağımlılığı ile Kişilik özellikleri, Sosyal Destek, Psikolojik Belirtiler ve Bazı Sosyo-Demografik Değişkenler Arasındaki İlişkiler, Türk Psikoloji Dergisi, 26(67), 1-10.
- Orta Doğu Teknik Üniversitesi Bilgi İşlem Daire Başkanlığı, “Dünya’da İnternetin Gelişimi” 2005, <http://www.internetarsivi.metu.edu.tr/tarihce.php> adresinden 1 Nisan 2015 tarihinde edinilmiştir.
- Erdoğdu, M.Y., 2007, “Ana-Baba Tutumları ve Öğretmen Davranışları ile Öğrencilerin Akademik Başarıları Arasındaki İlişkiler”, Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 14, 33-46.
- Erginbay, Ş., 2014, “Ortaokul 5. ve 8.Sınıflarda Algılanan Anne Baba Tutumları ve Ailelerin Çocuk Yetiştirme Stillerinin Akademik Başarıya Etkisi”, Yüksek Lisans Tezi, Fatih Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Ersoy, A. ve Türkkkan, B., 2009, “İlköğretim Öğrencilerinin Resimlerinde İnternet Algısı”, Elementary Education Online, 8(1), 57-73.
- Ersoy, A. ve Yaşar, Ş., 2003, “İlköğretim 4. ve 5. Sınıf Öğrencilerinin İnternet Kullanma Durumları”, Türk Eğitim Bilimleri Dergisi, 1(4), 401-424.
- Esen, E. ve Siyez, D.M., 2011, “Ergenlerde İnternet Bağımlılığını Yordayan Psiko-Sosyal Değişkenlerin İncelenmesi”, Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi, 4(36), 127-138.
- Fatih Projesi Hakkında (2012). <http://fatihprojesi.meb.gov.tr/tr/icerikincele.php?id=6> adresinden 4 Nisan 2015 tarihinde edinilmiştir.
- Faydalı Siteler (2009). <http://www.guvenliweb.org.tr/?Pg=11> adresinden 10 Nisan 2015 tarihinde edinilmiştir.

- Goldberg, I., 1996, "Goldberg's Message",
<http://users.rider.edu/~suler/psyber/supportgp.html> adresinden 1 Mart 2015 tarihinde edinilmiştir.
- Gökçearslan, Ş. ve Günbatır, M.S., 2012, "Ortaöğretim Öğrencilerinde İnternet Bağımlılığı", Eğitim Teknolojisi Kuram ve Uygulama, 2(2), 10-24.
- Gönül, A.S., 2002, "Patolojik İnternet Kullanımı (İnternet Bağımlılığı/Kötüye Kullanımı)", Yeni Symposium, 40(3), 105-110.
- Gözen, D., Kurt, A.S. ve Canbulat, N., 2014, "Çağımızın Sağlık Sorunu: Çocuklarda İnternet Bağımlılığı", Bağımlılık Dergisi, 15(1), 34-39.
- Gümüş, Ç., 2003, "İnternet Kafelerin (Dijital Kütüphaneler) Denetlenmesi ve Eğitim Amaçlı Kullanımının Teşviki", Yüksek Lisans Tezi, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Elazığ.
- Günel, A., Turhal, Ç. Ü. ve İmal, N., 2011, "İlköğretim Öğrencileri Arasında İnternet Kullanımının İncelenmesine Yönelik Anket Çalışması", 4. Ağ ve Bilgi Güvenliği Sempozyumu, Ankara, Türkiye.
- Gürcan, A., Özhan, S. ve Uslu, R., 2008, "Dijital Oyunlar ve Çocuklar Üzerindeki Etkileri", Aile ve Sosyal Araştırmalar Genel Müdürlüğü, Ankara.
- Güvenli İnternet Kullanımı İçin Tavsiyeler (t.y.).
http://www.guvenliweb.org.tr/e_kilavuz/ adresinden 10 Nisan 2015 tarihinde edinilmiştir.
- Ha, J.H., Yoo, H.J., Cho, I.H., Chin, B., Shin, D. ve Kim, J.H., 2006, "Psychiatric Comorbidity Assessed in Korean Children and Adolescents Who Screen Positive for Internet Addiction", J Clin Psychiatry, 67(5), 821-6.
- Horzum, M.B., 2011, "İlköğretim Öğrencilerinin Bilgisayar Oyunu Bağımlılık Düzeylerinin Çeşitli Değişkenlere Göre İncelenmesi", Eğitim ve Bilim Dergisi, 36(159), 56-68.
- Horzum, M.B. ve Balta-Çakır, Ö., 2008, "Farklı Web Tabanlı Öğretim Ortamlarında Öğrencilerin Başarı, Motivasyon ve Bilgisayar Kaygı Düzeyleri", Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi (H. U. Journal of Education), 34, 140-154.
- Information&Communication Technology, 2002, "Succeeding in the 21st Century: What Higher Education Must Do to Address the Gap in Information and Communication Technology Proficiencies", Educational Testing Service(ETS).
- İnternet Kullanıcı İstatistikleri (Haziran 30, 2014).
<http://www.internetworldstats.com/stats.htm> adresinden 23 Şubat 2015 tarihinde edinilmiştir.
- İnternet Ölçüleme Araştırması (Mart 8, 2012).
<http://www.slideshare.net/CaratTurkiye/iab-trkiye-nternet-ımlleme-aratrmis-ubat> adresinden 1 Mart 2015 tarihinde edinilmiştir.

- İnternet Pornography Statistics (2006). <http://internet-filter-review.toptenreviews.com/internet-pornography-statistics.html> adresinden 10 Mart 2015 tarihinde edinilmiştir.
- İşman, A., 2011, "Uzaktan Eğitim", 1.Bölüm, Dördüncü Baskı, Pegem Akademi, Ankara, 2011.
- Kağıtçıbaşı, Ç., 2012, "Benlik, Aile ve İnsan Gelişimi Kültürel Psikoloji", Üçüncü Baskı, Koç Üniversitesi Yayınları, İstanbul.
- Karaca, M., 2007, "Sosyolojik Bir Olgu Olarak İnternet Gençliği: Elazığ Örneği", Doktora Tezi, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Elazığ.
- Karasar, Ş., 2004, "Eğitimde Yeni İletişim Teknolojileri-İnternet ve Sanal Yüksek Eğitim-" The Turkish Online Journal of Educational Technology –TOJET, 3(4), 117-125.
- Keskin, S. ve Sezgin, B., 2009, "Bir Grup Ergende Akademik Başarı Durumuna Etki Eden Etmenlerin Belirlenmesi", Fırat Sağlık Hizmetleri Dergisi, 4(10), 3-18.
- Kılınç, M. ve Doğan, A., 2014, "Ortaokul 7. ve 8. Sınıf Öğrencilerinin İnternet Bağımlılığı ile Biliş Üstü Farkındalıkların Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi", Turkish Studies-International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic, 9(5), 1385-1396.
- Kocaman, A., 2009, "Ailenin Sosyokültürel ve Ekonomik Durumunun Öğrencinin Okul Başarısına Etkisi (İnönü EML Örneği), Yüksek Lisans Tezi, Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Köroğlu, G., Öztürk, Ö., Tellioglu, N., Genç, Y., Mırsal, H. ve Beyazyürek, M., 2006, "Problemlerle İnternet Kullanımıyla Başvuran İki Uçlu Bir Hasta Nedeniyle Psikiyatrik Ek Tanı Tartışması: Olgu Sunumu", Bağımlılık Dergisi, 7, 150-154.
- Kulu, M., 2012, "Öğrencilerin İnternet Kullanımına Yönelik Görüşleri ve Okul Başarısı İle İlişkisi (Şişli Teknik ve Endüstri Meslek Lisesi Örneği)", Yüksek Lisans Tezi, Bahçeşehir Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Mert, M., Bülbül, H.İ. ve Sağıroğlu, Ş., 2012, "Milli Eğitim Bakanlığına Bağlı Okullarda Güvenli İnternet Kullanımı", Tübav Bilim Dergisi, 5(4), 1-12.
- Niemz, K., Griffiths, M. ve Banyard, P., 2005, "Prevalence of Pathological İnternet Use Among University Students and Correlations With Self-Esteem, the General Health Questionnaire (GHQ), and Disinhibition", CyberPsychology&Behavior, 8(6), 562-570.
- Odabaşı, F., 2000, "Toplumsal Etkiler ve Teknoloji Okur Yazarlığı", Bilişim Teknolojileri Işığında Eğitim Konferansı Bildiriler Kitabı, Ankara.
- Odacı, H., 2011, "Academic Self-Efficacy and Academic Procrastination as Predictors of Problematic İnternet Use in University Students", Computers&Education, 57(1), 1109-1113.

- Orhan, F. ve Akkoyunlu, B., 2004, "İlköğretim Öğrencilerinin İnternet Kullanımları Üzerine Bir Çalışma", Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 26, 107-116.
- Özkan, A. ve Deniz, D., 2014, "Orta Öğretimde Görev Yapan Öğretmenlerin FATİH Projesi'ne İlişkin Görüşleri", Ege Eğitim Dergisi, 15(1), 161-175.
- Özmuş, M., 2010, "İlköğretim İkinci Kademe Öğrencilerinin Bilişim Teknolojilerinden Yararlanma Düzeyleri", Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 3(39), 75-89.
- Öztürk, M., 2014, "Web Tabanlı Uzaktan Eğitimde Teknolojiye İlişkin Yeni Eğilimler", Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 14(1), 272-288.
- Palmer, S., "Zehirlenen Çocukluk Modern Dünyanın Çocuklar Üzerindeki Zararlı Etkileri", Ed. B. Güzel, Üçüncü Baskı, İletişim Yayınları, 2013.
- Sakarya, S., Tercan, İ. ve Çoklar, A.N., 2011, "İlköğretim Öğrencilerinin İnterneti ve Arama Motorlarını Kullanım Durumları", International Computer & Instructional Technologies Symposium, Fırat University, Elazığ.
- Sarı, S. ve Kunt, H., 2014, "İlkokul ve Ortaokul Öğrencilerinin Sınıf Düzeylerine Göre İnternet Kullanım Durumlarının Belirlenmesi", Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 40, 263-280.
- Sayıl, M., 2013, "Psi 464 Aile ve Gelişim dersi notları", Hacettepe Üniversitesi Psikoloji Bölümü, Ankara.
- Sevindik, F., 2011, "Fırat Üniversitesi Öğrencilerinde Problemler İnternet Kullanımı ve Sağlıklı Yaşam Biçimi Davranışlarının Belirlenmesi", Doktora Tezi, İnönü Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Malatya.
- Shapira, N.A., Goldsmith, T.D., Keck, P.E. Jr, Khosla, U.M. ve McElroy, S.L., 2000, "Psychiatric Features of Individuals With Problematic İnternet Use", J Affect Disord, 57(1-3), 267-72.
- Strommen, E.F. ve Lincoln, B., 1992, "Constructivism, Technology and the Future of Classroom Learning", Education and Urban Society, 24(4), 466-476.
- Subrahmanyam, K. ve Lin, G., 2007, "Adolescents on the Net: İnternet Use and Well-Being", Adolescence, 42(168), 659-677.
- Şendağ, S. ve Odabaşı, H. F., 2007, "İnternet Bağımlılığı: Çocukların Psikososyal Gelişimi Üzerindeki Etkileri", 7.Uluslararası Eğitim Teknolojileri Konferansı, Yakındoğu Üniversitesi, Lefkoşe.
- Tarı-Cömert, I. ve Kayıran, S.M., 2010, "Çocuk ve Ergenlerde İnternet Kullanımı", Çocuk Dergisi, 10(4), 166-170.
- Technology for All Americans Project ve International Technology Education Association (ITEA), 2003, "Advancing Excellence in Technological Literacy:

Student Assessment, Professional Development and Program Standards”, International Technology Education Association.

Technology for All Americans Project ve International Technology Education Association (ITEA), 2007, “Standards for Technological Literacy: Content for the Study of Technology” Third Edition, International Technology Education Association.

Tokel, S.T., Başer, D. ve İşler, V., 2013, “Türkiye’deki Ebeveynlerin Çocuklarının İnternet ve Sosyal Paylaşım Siteleri Kullanımına Yönelik Bilgi Seviyeleri ve Algıları”, Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 9(1), 225-236.

Topal, M. ve Akgün, Ö.E., 2015, “Eğitim Fakültesinde Okuyan Öğretmen Adaylarının Eğitim Amaçlı İnternet Kullanımı Öz-Yeterlik Algılarının İncelenmesi: Sakarya Üniversitesi Örneği”, Kastamonu Eğitim Dergisi, 23(1), 343-364.

Tor, H. ve Erden, O., 2004, “İlköğretim Öğrencilerinin Bilgi Teknolojilerinden Yararlanma Düzeyleri Üzerine Bir Araştırma”, The Turkish Online Journal of Educational Technology, 3(1), 120-130.

TÜİK, 2013, “06-15 Yaş Grubu Çocuklarda Bilişim Teknolojileri Kullanımı ve Medya”, Türkiye İstatistik Kurumu, Ankara. [Çevrim-içi: <http://www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=15866>

TÜİK, 2014, “Hanehalkı Bilişim Teknolojileri Kullanım Araştırması”, Türkiye İstatistik Kurumu, Ankara. [Çevrim-içi: <http://www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=16198>

Varış, Z., 2008, “İlköğretim Okullarındaki Öğretmenlerin Bilgi Teknolojileri Okuryazarlık Düzeyleri ve Bunları Kullanma Durumlarının Belirlenmesi”, Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Yanık, C., 2010, “Öğretmen Adaylarının Bilgisayar Okuryazarlık Algıları ile İnternet Kullanımına Yönelik Tutumları Arasındaki İlişki”, Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 39, 371-382.

Yıldırım, A., 2014, “İnternetin Görünen Yüzü”, KMÜ Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi, 16(1), 51-59.

Yıldırım, İ., 2006, “Akademik Başarının Yordayıcısı Olarak Gündelik Sıkıntılar ve Sosyal Destek”, Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 30, 258-267.

Yoo, H.J., Cho, S.C., Ha, J., Yune, S.K., Kim, S.J., Hwang, J., Chung, A., Sung, Y.H. ve Lyoo, I.K., 2004, “Attention Deficit Hyperactivity Symptoms and İnternet Addiction”, Psychiatry Clin Neurosci, 58(5), 487-94.

Young, K.S., 1996, “İnternet Addiction: The Emergence of a New Clinical Disorder”. Published in Cyberpsychology and Behavior, 1(3), 237-244.

Young, K.S., 1999, “İnternet Addiction: Symptoms, Evaluation and Treatment”, Innovations in Clinical Practice: A Source Book, 17, 19-31.

Woodard, E.H. ve Gridina, N., 2000, "Media in the Home 2000: The Fifth Annual Survey of Parents and Children" The Annenberg Public Policy Center of the University of Pennsylvania, Philadelphia (PA).

EKLER

Ek. 1: Okul Başarısı Değerlendirme Formu

Çocuğunuzun/bakım verdiğiniz kişinin okul başarısını değerlendirirken 0 ile 10 arasında bir sayıyı işaretleyin.

0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	----

Ek. 2: Kişisel Bilgi Anketi

KİŞİSEL BİLGİ ANKETİ

1. Çocuğunuzun/bakım verdiğiniz kişinin cinsiyeti: () Kız () Erkek

2. Çocuğunuzun/bakım verdiğiniz kişinin yaşı:

3. Çocuğunuzun/bakım verdiğiniz kişinin sınıfı:

4. Ailenizin sosyo-ekonomik durumu:

() düşük

() orta

() yüksek

5. Mesleğiniz:

() ev hanımı

() işçi

() esnaf

() memur

() serbest meslek

() diğer

6. Öğrenim düzeyiniz:

() okur-yazar değil

() okur-yazar veya ilkokul mezunu

() ortaokul mezunu

() lise veya dengi okul mezunu

() üniversite veya yüksek okul mezunu

yüksek lisans ve üzeri

7. Eşinizin mesleği:

çalışmıyor

işçi

esnaf

memur

serbest meslek

diğer

8. Eşinizin öğrenim düzeyi:

okur-yazar değil

okur-yazar veya ilkokul mezunu

ortaokul mezunu

lise veya dengi okul mezunu

üniversite veya yüksek okul mezunu

yüksek lisans veya üzeri

9. Yaşamınızın büyük bölümünü geçirdiğiniz yerleşim birimi:

büyük şehir

şehir

ilçe

kasaba

köy

10. Kaç çocuğunuz var?

- tek çocuk
- 2-3 çocuk
- 4 ve üzeri

11. Çocuğunuz/bakım verdiğiniz kişi günlük ortalama kaç saat internet kullanıyor? (tablet, cep telefonu, bilgisayar gibi internet bağlantısı ile kullandığınız tüm teknolojik aletler)

- Hiç kullanmıyor.
- Bir saatten az
- 1-2 saat
- 3-4 saat
- 5-6 saat
- 7-8 saat
- 8 saatten fazla

12. Günlük ortalama kaç saat internet kullanıyorsunuz? (tablet, cep telefonu, bilgisayar gibi internet bağlantısı ile kullandığınız tüm teknolojik aletler)

- Hiç kullanmıyorum.
- Bir saatten az
- 1-2 saat
- 3-4 saat
- 5-6 saat
- 7-8 saat
- 8 saatten fazla

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler :

Adı soyadı: Nur Sağıroğlu

Doğum yeri/tarihi: Uşak, 5.12.1990

Eğitim durumu :

Lisans: Hacettepe Üniversitesi Psikoloji Bölümü, 2009-2013, 3.59/4.00

Hacettepe Üniversitesi Sosyoloji Bölümü (Yandal Programı), 2011/2012,
3.00/4.00

Yabancı Dil (ler) ve düzeyi :

İngilizce

Okuma: orta düzey

Yazma ve Konuşma: başlangıç düzeyi

İş/Staj deneyimi

Npistanbul Nöropsikiyatri Hastanesi'nde stajyer psikolog olarak çalışma, 18.11.2013-
30.11.2013

Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi Çocuk ve Ergen Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Anabilim
Dalı/ Otistik Çocuklar Tanı ve Tedavi Uygulama ve Araştırma Merkezi'nde yardımcı
psikolog olarak çalışma, 9.10.2012-15.01.2013

Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Anabilim Dalı Yataklı
Servisi'nde stajyer psikolog olarak çalışma, 2.07.2012-20.07.2012

Gelişim Park Özel Eğitim ve Rehabilitasyon Merkezi'nde stajyer psikolog olarak
çalışma, 21.06.2011-02.07.2011